БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряад Үнэн

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

36-хи жэлээ гарана

№ 293 (9125)
ДЕКАБРИИН 15
ВТОРНИК
1959 он

Сэн 20 мүнгэн

НҮХЭР Н. С. ХРУЩЕВ МОСКВАДА БУСАЖА ЕРЭБЭ

КПСС-эй Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Н. С. Хрущев декабриин 13-да Москвада бусажа ерэбэ.

Венгриин социалистическэ хүдэлмэришэнэй партиин VII съезддэ хабаадахын тулада Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин делегациие толгойлон, Н. С. Хрущев Будапешт ороhон юм.

Гэртээ бусажа ябаха үедөө, Никита Сергеевич Хрущев Украинын баруун областьнуудта, Киевтэ хүрэhэн байна.

А. Б. Аристов, Л. И. Брежнев, К. Е. Ворошилов, Н. Г. Игнатов, А. И. Кириченко, Ф. Р. Козлов, О. В. Куусинен, А. И. Микоян, Н. А. Мухитдинов, М. А. Суслов, Е. А. Фурцева, Н. М. Шверник, П. Н. Поспелов, Д. С. Полянский, тэрэшэлэн СССР-эй министрнүүд, СССР-эй Гүрэнэй комитедүүдэй түрүүлэгшэнэр, Советскэ Союзай Маршалнууд, центральна эмхи зургаануудай, Москвагай, Москвагай областиин партийна, советскэ организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд, КПСС-эй Центральна Комитедэй гэшүүд, КПСС-эй ЦК-гэй таhагуудые даагшанар, КПСС-эй ЦК-гэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министерствын харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд Внуковска аэродром дээрэ Н. С. Хрущевые угтаа.

«ИЛ-18» самолёдhоо Н. С. Хрущевой буухада сугларагшад нэрьесэ альга ташан угтаа.

(ТАСС).

АРАДУУДАЙМНАЙ АХА ДҮҮГЭЙ ХАНИ БАРИСААН УЛАМ МАНДАГ

Агуухэ Эхэ ороноймнай ниислэл хото—Москвада бурят арадаймнай искусство болон уран зохёолой декада амжалтатайгаар үнгэрбэ. Искусство болон литературын амта таниhан, үзэхэ юумые үзэhэн, хараха юумые хараhан, уран зохёолой шанарые түнзэгыгөөр ухамайлжа ойлгоһог москвагайхид манай артистнууд болон композиторнуудай, уран зохёолшод болон зураашадай, арадай уранhайханай самодеятельностиин коллективүүдэй ажал хүдэлмэрие, амжалта туйлалтые үндэрөөр сэгнэбэ.

Бурят искусство болон уран зохёолой декада ямараар үнгэржэ байнааб, Москвагай олониитэ ажалшадай үндэр дээдэ эрилтые манай түлөөлэгшэд хэр зэргээр хангагшааб, Бурят оронойнгоо ажалшадай гүн зүрхэнэй найдабариие харюулагшаа гү, арад зонойнгоо нэрэ түрые алдаршуулагшаа гү гэжэ анхаралтайгаар hонирхожо байhан манай республикынхид иимэ ехэ амжалтатайгаар декадын үнгэрhэндэ баясахын ехээр баясана, омогорхохын ехээр омогорхоно.

Ниислэл хотынгоо олониитын үндэр дээдэ сэгнэлтые хүндэтэйгөөр хүлеэжэ абаад, энээгээрээ толгойгоо эрьенгүй, hанаагаа амарангүй, саашадаа улам эршэмтэйгээр ажаллаха, үүсхэл оролдолго гаргаха, мэргэжэлээ мандуулха, шадабаряа шанаржуулха гээшэ манай искусство, литературын бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй зайлашагүй шухала зорилго болоно.

Декадын гол дүнгынь юуб гэхэдэ, удхаараа социалистическэ, түхэл маягаараа үндэhэн соёл культурымнай хэлбэришэгүйгөөр хүгжэжэ, мандажа, шэнэ шэнэ амжалтануудые туйлажа байhаниинь улам тодоор элирбэ. 1940 ондо болоошо түрүүшын декадаhаа хойшо үнгэрhэн богонихон үе соо хэмгүй ехэ хубилалта боложо, удхаар түгэлдэр оперно, балетнэ шэнэ шэнэ зүжэгүүдэй, уран хурсаар бэшэгдэhэн повесть болон романуудай олошоржо байhаниинь, искусство, литературын хүдэлмэрилэгшэдэй мэргэжэлэй дээшэлжэ, залуу үетэнэй дундаhаа бэлигтэй бэрхэ артистнар, уран зураашад, уран зохёолшодой урган гаража байhаниинь олондо мэдэрэгдэбэ.

Бурят искусство, литературын амжалтатайгаар хүгжэжэ, мандажа байгаашань Коммунистическэ партиин ленинскэ национальна сэсэн мэргэн политикаhаа, Советскэ Союзайнгаа ахадүү олон түмэн арадуудай, түбхын түрүүндэ агуухэ ород арадай hайн hайхан сэдьхэлэй туhаламжаhаа эшэ үндэhэтэй. Агуухэ ород арадай туhалаагүй hаань, тэрэнэй түрүү культурын шэмэ шүүhые бэедээ шэнгээжэ абаагүй hаа, бурят искусство, литературамнай иимэ богонихон болзор соо иимэ ехэ амжалта туйлажа шадахагүй байгаа бшуу.

Тиимэhээ агуухэ ород арадтайгаа анда нүхэд байhанаараа бурят араднай омогорхохо ёhоороо омогорхоно.

Ахадүүгэймнай энэ халуун хани барисаан хэдэн зуун жэлэй түүхэтэй. Ород гүрэндэ бурят арадай hайн дураараа нэгэдэн ороhон сагhаа хойшо гурбан зуун жэл болоhоной түүхэтэ ойе политическэ болон ажалай ехэ дэбжэлтын оршон байдалда энэ жэлдэ тэмдэглэhэн байнабди. Тус hайндэртэй дашарамдуулан республикамнай Советскэ Союзайнгаа дээдэ хайрада—Ленинэй ордендо хүртэhэн байна. Энэрхы сэдьхэлэй али бүхы туhаламжа хэзээ бүхэндэ хүргэжэ байдагайнь түлөө мяхан түрэл аха ород арадтаа манай бурят арад гүн зүрхэнhөө баясхалан хүргөөд, саашадаа хани барисаагаа бүри бүхэжүүлжэ байхаар тангариг үргэнэ.

Декадын программын эгээл hайшаалтай, эгээл магтаалтай зүйлынь юуб гэхэдэ, анха заяанhаа хойшо ород арадтай нягта холбоотой, хани харилсаатай байhамнай онсолон тэмдэглэгдэнэ, бурят арадай зүгhөө ород арадтаа халуун баясхалан хүргэhэн үзэл сурталаар тэрэ программа нэбтэрэнхэй. Д. Аюшеевэй «Анда нүхэд» гэжэ оперо табилгаар декадын нээгдээшэнь юрэ тохёолдоhон ушар бэшэ ха юм. Оперын гол удхань анда нүхэдэй—ахадүү ород бурят хоёр арадай хани халуун холбоо барисаан тухай дуун болоно. Москвагай олониитэ энэ оперые ехэ хүндэтэйгөөр хүлеэжэ абаа. Анда нүхэдэй хэтэ мүнхын хани барисаае алдаршуулан дуулаhандаа энэ оперо амжалтатай байба.

Б. Ямпилов, Л. Книппер гэгшэдэй «Арюун гоохон Ангар дүүхэй» гэжэ баледшье бурят зонойнгоо элинсэг хулинсагуудай ород арадтай худа ураг болоhыень домоглон дуулаhан удхатай бшуу. Декадын программын номер бүхэниие анхаралтайгаар хаража үзөө hаа, ахадүүгэй хани барисаае магтан дуулаhан дуун дуулдаха байха. Декадада хабаадагшадыешье хараад үзэбэл, тэдэнэр ородшье, бурядшье, эвенкшье арадай түлөөлэгшэдhөө—олон национальна манай республикын бүхы үндэhэ яhатанай түлөөлэгшэдhөө бүридэнхэй байха юм. Арад бүхэнэй түлөөлэгшэд ахадүүгэй бүлэ соо өөhэдынгөө соёл культурые хүгжөөжэ байhанаа харуулба.

Бурят искусство болон литература Коммунистическэ партиингаа заажа үгэhэн зүб замаар хүгжэжэ ябана гэhэн ехэ hайн тобшолол хэгдэбэ. Энэ юун гэhэн удхатайб гэхэдэ, манай искусство болон литература марксизм-ленинизмын үзэл сурталые хэлбэришэгүйгөөр баримталан, арад зонойнгоо мүнөө үеын ажабайдалтай холбоо барисаагаа бэхижүүлнэ, ахадүү арадуудайнгаа хани барисаае магтан дуулана.

Саашадаа энэ замаараа амжалтатайгаар дабшажа, шэнэ шэнэ амжалта туйлахыень бурят искусство болон литературын бүхы хүдэлмэрилэгшэдтэ хүсэе. Арадуудайнгаа ахадүүгэй халуун хани барисаае дуулаhан дуун улам хонгёо хүсэтэйгөөр зэдэлэг лэ, арадуудаймнай ахадүүгэй хани барисаан улам hүртэйгөөр мандаг лэ!

Н. С. Хрущев Киевhээ мордобо

КИЕВ, декабриин 13. (ТАСС). Украинада хэдэн үдэр айлшалhан, КПСС-эй ЦК-гэй Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевые киевэйхид хани халуунаар үдэшөө. Украинын парти, правительствын хүтэлбэрилэгшэд М. С. Гречуха, Н. М. Гуреев, Н. Т. Кальченко, Д. С. Коротченко, Л. И. Найдек, Н. В. Подгорный, И. С. Сенин, В. В. Щербицкий, Н. Д. Бубновский, О. И. Иващенко, А. Д. Скаба, В. И. Чуйков, Украинын ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшонор Г. П. Бутенко, П. А. Розенко, Украинын ССР-эй Верховно Соведэй Түрүүлэгшэ А. Е. Корнейчук, УССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо С. А. Ковпак, УССР-эй министрнүүд, Украинын КП-гэй ЦК-гэй гэшүүд, гэшүүндэ кандидадууд, СССР-эй болон УССР-эй Верховно Соведүүдэй депутадууд, область болон городой хүтэлбэрилэгшэд, олониитын түлөөлэгшэд нүхэр Н. С. Хрущевые аэродром дээрэhээ мордохуулаа.

Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй гурбадахи сисси нээхэ тухай

Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй гурбадахи сесси Соведүүдэй ёрдохи Байшангай ехэ зал соо декабриин 16-да, үглөөнэй 10 часта нээгдэхэ.

Худөө бэшэгшэдэй шалгалта ЮУ ХАРУУЛНАБ?

Мал таргалуулха талаар Ахын аймагай малшадай дунда дэлгэрhэн социалистическэ мүрысөөндэ «Коммунизм» колхозой үхэршэн Дулма Тулаевна Унжуева плажа гараба. Зураг дээрэ: Д. Унжуева.
П. Жужаевай фото.

80 НАҺАТАЙ БУРУУШАН

«Эрдэм» колхозой (Хэжэнгэ) хоёрдохи комплексно бригадада 80 наhатай Жамбал Очиров хүдэлжэ байдаг.

Намар-үбэлэй үедэ буруу, хашарагуудые зүбөөр түлжүүлхэ, шахан мяхажуулха тухай тогтоолой гарахада эдэбхи үүсхэлтэй Жамбал үбгэжөөл тэрэниие ехэтэ hайшааhан юм.

— 80 наhа хүрэбэшье ниитынгээ ажахын хүгжэхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулжа байха хүсэлэнтэйб. Коммунизм үргэн дэлисэтэйгээр байгуулжа байhан жаргалтай hайхан үе сагта хүн бүхэн абьяастайгаар ажаллаха дуратай байна бшуу. Би аша басагантаяа хамта буруу, хашарагуудые даажа абаад харууhалхам,—гэжэ Жамбал үбгэжөөл колхозой правленидэ ерэжэ мэдүүлээ hэн.

Колхозой эмхидхэгдэхэhээ хойшо энэ хүрэтэр Жамбал Очиров элдэб хүдэлмэридэ ябажа, нютагайхидтаа ажалай жэшээ харуулдаг байгаа. Тиихэдээ үнэн сэхэ, оролдосотой ажалайнгаа түлөө правлениин, партийна эхин организациин зүгhөө нэгэнтэ бэшэ магтаалда хүртэhэн байна. Мүнөө Жамбал үбгэжөөл 30 гаран буруу, хашараг тушаажа абаад, шадамар бэрхээр түлжүүлжэ, мяхажуулжа байнхай. Саг соонь эдеэлүүлээд, уhалаад, дулаан байрада тэдэнээ байлгана.

Ц. Токтохоев,
хүдөө бэшэгшэ.

ЮУНҺЭЭ МАЛЫНЬ ТАРГАЛХАБ?

Намар-үбэлэй сагта залуу мал таргалуулха, түлжүүлхэ гээшэ мяха элбэгээр абаха хэрэгтэ нилээдгүй шухала байhыень КПСС-эй обком, Министрнүүдэй Совет тэмдэглээд, тусхай тогтоол гаргаа hэн.

Энэ тогтоолой гараhанhаа хойшо хоёр hара үнгэрбэ. Энэ үе соо Сталинай нэрэмжэтэ колхозой (Курумкан) мал таргалуулха талаар юу хэжэ байhыень шалгажа үзэхэдэ иимэ.

Колхоздо хамта 317 хашараг, бурууд гурбан гүүртэ болгогдожо шахалганда табигданхай. Топико гэжэ газарта 145 хашарагые Дулма-Цырен Цыденова харууhална. Энэ гүүртэдэ тус бүридөө 209 килограмм шэгнүүртэй хашарагууд табигдаа юм. 4—5 hарын туршада эдэ малынь шахагдаад, тус бүридөө 300 килограмм шэгнүүртэй болохо зэргэтэй. Иимэ амжалта туйлахын тулада хашарагуудай шэгнүүрые сүүдхэдэ тус бүридэнь 800 граммаар нэмээжэ байха хэрэгтэй болоно. Тиихэдэ 100 гаран хашараг нүхэр Олзоновто даалгагданхай. Энэ гүүртын малые сентябрь hарада шэгнэхэдэнь хамта дээрээ 129 центнер татаhан байна. Тиигээд октябрь, ноябрь hарын үнгэрhэнэй удаа баhа шэгнэхэдэнь тэдэнь тус бүридөө сүүдхын 500 граммаар нэмэhэн байгаа. Зүгөөр малаа бэлшээри дээрэ hайса ябуулhанайнь ашаар иимэ дүн туйлагдаа гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Эндэ нүхэр Олзоновой ажалдаа оролдосотой бэрхээр хандадагынь элирнэ.

Гэбэшье малынь үшөө hайнаар таргалха байгаа. Хэрбээ тэдэ хашарагуудые хүйтэнэй эхилэмсээр hайн тэжээлдэ табяа hаань, сүүдхын 700—800 граммаар нэмэхэнь лабтай байгаа. Харин тэдэ малдаа хүйтэнэй эхилшэhэн хойно, ноябриин эхеэр лэ тэжээлыень үгэжэ эхилhэн байгаа. Мүнөө үдэр бүри 4 килограмм үбhэ, 1 килограмм зелёнко үгэхэhөө ондоо юумэ эдюулнэгүй. Энэнь шахагдажа байhан малда үшөөл бага бшуу. Тиихэдэ малдаа бүлеэдхэгдэhэн уhа уулганагүй. Хашарагуудынь үдэртөө булангиртай хүйтэн горхоной уhа нэгэ дахин уугаад лэ бэлшээридэ ябана.

Шахан таргалуулгын гурбадахи гүүртые нүхэр Будаева даадаг юм. Тэндэ 162 бурууд табигдаhан байгаа. Харин мүнөө хоёр хашарагынь үхэшэнхэй. Тиихэдэ нилээд олониинь туража муудашоод, бэлшээридэшье ябуулагданагүй, газаа байлгагдана. Теэд мал шахаха гүүртэ гэжэ нэрлэгдэhэн аад, малынь юундэ гарзална гээшэб? Анха түрүүн энэ гүүртэ эмхидхэхэдээ малайнгаа тарган туранхайе, томо жэжыень илгангүй бүридхэhэн юм. Ушар иимэhээ тарган томо малнуудынь хамаг тэжээлээ эдеэд, харин муунуудынь «үдэрөө» хүлеэхэ баатай болошоно. Баhа үбшэн буруунууд олон юм. «Иимэ малда тоhошье уулгабал таргалха юм аал» гэжэ тэндэхи малшад сэхеэ хэлэнэ. Харин гүүртын үбшэн малнуудые эмнүүлхые хэншье оролдоногүй.

Тиихэдэ эндэхи малай тэжээлэй рациондо сүүдхын 2 килограмм үбhэ, зелёнко, hайнуудтань 200 грамм, муунуудтань 500 грамм концентрат үгтэнэ. Энэншье бага тэжээл гээшэ. Иимэ тэжээлдэ табигдаhан буруунууд үбэлэй хүйтэндэ хаанаhаа таргалха гээшэб? Мүн эндэхи мал хүйтэн уhаар лэ ундалаад ябана.

Залуу мал шахажа байhан малшадай байрын хажуугаар электрын лини татагданхай юм. Теэд малшадай гэртэ зайн гал оруулагданагүй. Тиихэдэ ходо түлеэгээр дуталдажа, хүйтэн гэрнүүдтэ hууна. Малшадайнгаа культурна ажаhуудалые hайжаруулхын тула колхозой хүтэлбэрилэгшэд, илангаяа комплексно бригадын бригадир хэмжээ абанагүй.

1960 ондо тарган мяха элбэгээр абаха гээ hаа, тус колхозой хүтэлбэрилэгшэд залуу мал таргалуулха хэрэгтээ онсо анхаралаа хандуулха зэргэтэй. Түбхын түрүүндэ малшадайнгаа байра байдалые hайжаруулжа, тэдэниие ажалайнь талаар урмашуулдаг болохо ёhотой.

Д. Санданов,
хүдөө бэшэгшэ.

Граммуудшье нэмэжэл байна

Үбэлэй наран уданшьегүй Баян Улаанай саана аалиханаар орожо, үдэшын шэмэрүүн жабар Түгэнэ голые уруудан хүйтөөр үлеэнэ. Эгээл энэ үедэ Шэлын дабаанhаа тобир тарган hүрэг үхэрнүүд аалиханаар буужа, аажам садхалан янзатай байра тээшээ аалиханаар субажа эхилбэ. Тэдэнэй хойноhоо тэргэдээ нахиишатар hолоомо ашаhан сагаан худэhэн дэгэлтэй хүнэй моринойнгоо хажуугаар гэшхэлэн ябаханиь харагдана. Энэмнай «Знамя Ленина» колхозой шахан таргалуулха гүүртын мал адуулагша, коммунист Дарма Эрдынеев гээшэ.

—Үбhэ, hолоомо элбэг ехээр зөөгөөд байхада үлүү болохогүй ха юм даа,—гээд тэрэ энеэбхилнэ.

...Намарай нэгэ наратай үдэр бригадир Содном Бадмаев, алиш ажалда урагшатай хүдэлдэг Дарма Эрдынеев хоёрой хоорондо иимэ нэгэ хөөрэлдөөн болобо.

—Зай, Дарма Эрдынеевич, залуу мал олоор шахажа, гүрэндөө мяха ехээр тушааха тухай тусхай тогтоол дуулаа hэн гүт,—гээд бригадир тэрээндэ хандаба.

—Дуулангүй яахаб, теэд би нүхэртээ шахалгын гүүртэ абаха болообди гэжэ хөөрэлдөөд байнаб, таанад манай гуйлгые дүүргэхэ зон бээзт,—гээд Дарма Эрдынеев тобшохон харюу үгэбэ.

Тэрэ үдэрhөө хойшо Дарма Эрдынеев Түгэнэ гэжэ газарта ошоод, малайнгаа үбэлжэхэ байра байдалые заhабарилжа эхилбэ. Дал хорёогоо шэнэлэн заhаhанайнгаа hүүлээр, hалхи бордоhонhоо малаа халхалха hарабша түхеэрбэ. Дугармаа hамгантаяа малайнгаа тэжээл зөөжэ эхилбэ. Уданшьегүй октябрь hарада 54 толгой залуу хашараг тушаажа абаа hэн.

Мүнөө дулаан сэбэр байрада байhан малынь, үдэшэ, үглөөниинь үбhэ, зелёнко болон бусад тэжээл элбэгээр эдидэг юм. Үдэрэй дулаанда хадагдаhан тарянай hуури дээгүүр, хагдатай хада гүбөөнүүдэй үбэрөөр сэбэр агаарта ябуулагдана. Тиихэдээ хоёр дахин уhалагдадаг юм.

Дарматанай оролдолго миин үнгэрөөгүй. Ноябрь hарада буруун бүхэнэйнь сүүдхэдэ 610 граммаар нэмэбэ.

—Энэ манай ажалай түрүүшын алхам гээшэ. Теэд энээгээрээ hанаагаа амаршахагүйбди,—гэжэ нүхэр Эрдынеев мэдүүлээд:—малайнгаа тус бүриин шэгнүүрые сүүдхэдээ 700-hаа доошо бэшэ граммаар ехэ болгохо зорилготойбди. Үбhэ тэжээлээр, уhаар дуталдахагүйбди, гансал оролдохо хэрэгтэй.

Тиигэжэ коммунист Дарма Эрдынеев түрэл партиингаа ЦК-гэй декабриин Пленумэй нээгдэтэр гүүртынгээ бүхы малай шэгнүүрые хамта 6 центнерээр нэмээхэ хүсэлэнтэйгөөр ажаллана.

Л-Д. Гомбоев,
Мухаршэбэрэй «Вперед» газетын хүдэлмэрилэгшэ.

ТҮРҮҮШҮҮЛЭЙ ДҮРШЭЛ ХЭРЭГЛЭГДЭНЭ

Долоон жэлэй түрүүшын жэлэй зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэжэ, КПСС-эй ЦК-гэй ээлжээтэ Пленумые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө тэмсэжэ, Кударын колхозууд Агуухэ Октябриин hайндэртэ гүрэндэ мяха худалдаха жэлэйнгээ түсэб дүүргэhэн байна. Мүнөө үедэ колхозууд бэлэдхэлэй пунктда түсэбhөө гадуур мяха тушаана. Тушаагдаhан малынь тарганууд, урда жэлэйхиhээ ехэ шэгнүүртэй байна.

Илангаяа «Дружба», Ждановай, Ленинэй нэрэмжэтэ, «Путь Октября» колхозууд мяха абалгаар горьтой амжалта туйлаа. Жэшээнь, «Дружба» колхоз байгша ондо гүрэндэ 1500 центнер мяха тушааха түсэбтэй байгаад, мүнөө 2 мянган центнер тушаанхай. Энэнь нёдондонойхидо орбол 1,5 дахин ехэ болоно. Ленинэй нэрэмжэтэ, «Путь Октября» колхозууд урда жэлэйхиhээ 12—14 процент ехэ мяха тушааhан байха юм.

Тиигэбэшье аймагай колхозуудай малшад энээгээрээ hанаагаа амарнагүй. Жэлэй дүүрэтэр тэдэнэр түсэбөө үлүүлэн, үшөө хэдэн зуун центнер мяха тушааха уялгатай. Гансахан Ждановай нэрэмжэтэ колхоз түсэбhөө гадуур 500 центнер мяха тушааха уялга абаад, мүнөө тэрэнэйнгээ хахадынь дүүргэhэн байнхай.

Эндэхи колхозууд мяха абалгаар иимэ амжалтатайгаар юундэ ямар аргаар туйлаа гээшэб? Нэн түрүүн тэдэнэр мяха абаха асуудалда шухала анхаралаа хандуулжа, малые шахаха, түргөөр түлжүүлхэ хэрэгые зүбөөр эмхидхэжэ шадаа. Малай шэгнүүрые гансал зунай сагта ехээр нэмээжэ болохо, үбэлдөө мал таргалуулханиь бэрхэтэй гэhэн буруу hанал бодолтой эрид шууд тэмсээ. Тиихэдээ миин хооhон үгөөрөө тэмсээ бэшэ, харин малшадай, үхэршэдэй дүй дүршэл дээрэhээ жэшээ барижа, үбэлэй үедэ мал шахан таргалуулжа болохо юм гэжэ харуулhан байгаа.

Үбэлэй сагта малые шахан таргалуулжа шадаhан Ждановай нэрэмжэтэ колхозой үхэршэд нүхэд Гармаева, Данжурова, Раднаева; «Дружба» колхозой—Гуляева; Ломоносова, Бадаева гэгшэдэй дүй дүршэл согсологдоhон юм. Тиихын тула партиин айком Ждановай нэрэмжэтэ колхоздо бусад колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд болон малшадые суглуулжа, үбэлдөө мал яажа таргалуулхаб гэhэн научна конференци үнгэргэhэн байна. Энэ конференци дээрэ малые үбэлдөө шахан таргалуулжа болохо гэhэн шиидхэбэри абтажа, мал таргалуулха тэжээлэй тусхай рацион баталагдажа абтаhан байгаа.

Конференциин hүүлээр аймагай олон үхэршэд нилээд hайн үрэ дүн туйлаба. Жэшээнь, «Дружба» колхозой үхэршэн Федор Протасов, Николай Сотникович, Николай Иннокентьевич Бахидаев гэгшэд ноябрь hарада таргалуулагдажа байhан үхэрнүүдэйнгээ тус бүриин шэгнүүрые үдэртөө 953 граммаар нэмээжэ шадаа. Эдэнэр малаа зелёнкоор, hолоомоор эдеэлүүлхын хажуугаар овёс болон силос эдюулhэн байха юм. Тиигээд тэдэнэр эдеэлүүлгэ, харууhалгаяа бүри hайжаруулжа, декабрь hарада малайнгаа тус бүриин шэгнүүрые сүүдхэдэ 1100 граммаар нэмээхэ гэhэн уялга абаа. Үдэртөө малайнгаа шэгнүүрые 800 граммаар нэмээhэн үхэршэд энэ колхоздо олон.

Тэрэшэлэн Кировэй нэрэмжэтэ колхозой малшад буруу, хашарагуудайнгаа шэгнүүрые ехээр нэмээжэ байна. Нүхэд Степанов, Москвитин, Дампилов гэгшэд 130—145 толгой залуу мал харууhалха зуураа, тэдэнэйнгээ шэгнүүрые үдэртэ 800—900 граммаар нэмээhэн байна. Мүн иимэрхүү амжалтануудые «Путь Октября» колхозой үхэршэд нүхэд Яковлев, Бондарев, «Путь к коммунизму» колхозой мал адуулагшад Афанасий, Федор Бухальцевтан туйлаhан байна.

Эдэ бүхы жэшээнүүд дээрэhээ харахада малые hайнаар эдеэлүүлээд, оролдосотойгоор харууhалаад байбал, үбэлэйшье сагта шэгнүүрыень нэмээжэ болохо байна. Иигэжэ эндэхи колхозууд 1960 ондо мяха ехээр абаха гэhэн уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэжэ шадаха болоно бшуу.

Эдэ hайн дүнгүүдэй хажуугаар мал шахаха, түргөөр түлжүүлхэ хэрэгтэ горьтой дутагдалнууд бии. Зарим гүүртэнүүдтэ малынь хүсэд hайнаар таргалнагүй, хараалагдаhан хэмжээгээр шэгнүүрээ нэмээнэгүй. Эдэ гүүртэнүүдтэ конференцеэр дурадхагдаhан хэмжээ-ябуулганууд хүсэд бэелүүлэгдээгүй байhаар.

Илангаяа тугал, буруунуудаа зүбөөр тэжээжэ, харууhалжа шадаагүй дээрэhээ колхозууд жэл бүри ехэ хохидолдо ороно. Энэ талаар «Путь к коммунизму» колхозой байдалые хаража үзэхэдэ, тон hайшаалтай баримтанууд үзэгдэнэ. Жэшээнь, энэ колхозой hаалишад 20 хоног болотор тугалнуудаа өөhэдөө харууhалдаг. Тиигээд 20 хоноhон тугалнууд тусхай хүнүүдтэ даалгагдажа, жэлтэй болотороо харууhалагдана. Тугалшан бүхэндэ 25 тугал даалгагдадаг. Хэрбээ жэлэй туршада тугалнуудайнгаа шэгнүүрые 250 килограммда хүргэжэ тугалшанай шадаа hаань, килограмм бүхэндэнь 1 түхэриг түлэдэг. Харин энэ шэгнүүрhээ үлүүлбэлынь, килограмм бүридэнь хоёр дахин ехэ мүнгэ үгэдэг байна.

Даалгагдаhан бүхы тугалнуудаа тугалшанай бүрин бүтэн түлжүүлбэлынь 500 түхэриг мүнгэн шан үгтэдэг заншалтай. Тугалшадай ажалай түлөөhые иимээр тогтооhониинь аймагай научна конференци hайшаагаад, мүнөө тэрээниинь бусад колхозууд хэрэглэжэ байнхай.

Малшадаа али болохоор урмашуулжа, малай харууhалга, эдеэлүүлгые саашадань hайжаруулжа, үбэлдөө малаа таргалуулха, hайнаар түлжүүлхэ гэhэн зорилгоёо эндэхи малшадай амжалтатайгаар бэелүүлхэ байhаниинь дамжаггүй.

Ф. Хандархаев,
хүдөө бэшэгшэ.

КПСС-эй ЦК-гэй Пленумые угтуулан

Залуу наһанай эршэ хүсые хонин ажал хүгжөөлгэдэ зорюулая

Республикын залуу хонишодой зүблөөн

Элидхэлэй һүүлээр залуу хонишод хаана ямар колхоздо ажаллажа байһанаа бэе бэендээ дуулгалсахадаа, хүдэлмэриингөө дүй дүршэл тухайгаа хөөрэлдэбэ.

Түрүүлэн үгэ абаһан Закаменай аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой залуу аад, ниилээдгүй дүй дүршэлтэй болоһон хонишон Жамса **Бадмаев** иигэжэ хэлэбэ:

— Хүндэтэ нүхэд! Мүнөө бидэнэр слёдто суглараад байхадаа байгша оной үнгэрһэн 11 һарада туйлаһан дүнгүүдээ зүбшэн хэлсээд, дутуу дундануудаа элирүүлжэ, саашадаа туйлаха түсэб, зорилгонуудаа хараалха зэргэтэйбди.

Би түрэл колхозойнгоо Хуртага гэжэ газарта 3 жэлдэ таһалгаряагүй хонишоноор ажалланаб. Тиихэ зуураа 1957 ондо 112 хурьга, 1958 ондо—142 хурьга, энэ жэлэй 11 һарада 128 хурьга 100 эхэ хонин бүриһөө абажа, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлээб. Тиихэдэ хонин бүриһөө 2 килограмм 485 грамм нооһо хайшалааб.

Яагаад иимэ амжалта туйлаабиб? Нэн түрүүн эхэ хонидоо тон һайнаар харууһалжа, тарган байлгаха хэрэгтэй. Саг болзортонь уһалаад, һайса эдеэлүүлээд байбал, хонид тарган байхал даа. Тиихэдэ искусственна аргаар нэгэшье хони орхигүй үрэжүүлээд, һайса харууһалжа, хэрэгтэй тэжээлээрнь хангаад байбал, хурьгадшье абтаха. Абаһан хурьгадаа эхэдэнь табижа, һайса хүхүүлхэ шухала.

Хонидые хүйтэншэг дал, хорёон соо байлгахада нооһониинь һайнаар ургажа, элбэгээр хайшалагдана. Энээниие би өөрынгөө ажалда элирүүлээб. Аргагүй ехээр дулаалжархиһан байрада байһан хонидой нооһониинь халсаржа унашадаг, богони байдагыень һайса ажаглааб.

Үетэн нүхэд, түүхэтэ долоон жэлэй 2-дохи жэлдэ 100 хонин бүриһөө 120-һоо үсөөн бэшэ хурьга абая гэжэ уряалнаб!

Удаань Зэдын аймагай «Октябрь» колхозой хонишон нүхэр **Исаков** трибунада гаража, дүй дүршэл тухайгаа хэлэхэдээ, иигэжэ хөөрэбэ:

—Манай колхоз хамта 15 мянга гаран хонитой юм. 60 гаран комсомол-залуушуул хонин ажалда хүдэлнэбди. Үнгэрһэн 11 һарын туршада бидэнэр муу бэшэ амжалтануудые туйлаабди. Жэшээлхэдэ, комсомол нүхэр Бадмаев хонин бүриһөө 3,7 килограмм нарин, нарибтар нооһо хайшалаа. Иимэ дүнгүүдые туйлаһан залуушуул колхоздомнай олон. Артелиимнай олоһон олзо доходой 75 процентнь хонин ажалһаа абтаа. Энээндэ манай хубита бии.

Ерэхэ жэл хонин бүриһөө хурьга абажа, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлхэ, хонин бүриһөө 2,8 килограмм нооһо хайшалха гэһэн уялга бидэнэр абанхайбди. Энэ уялгаяа дүүргэхэмнай бараг хэрэг бэшэ. Юуб гэхэдэ, колхоздомнай хонишод дуталдана. Илангаяа хурьга абаха үедэ туһалха хүнүүд хэрэгтэй. Би городой залуушуулые, мүн студентнэрые бидэндэ ошожо туһалхыень ехээр уринаб.

— Эдэ үдэрнүүдтэ «Улаан Оронго» хурьга абажа эхилбэ. Шэнэ түлэй эгээл олоороо түрэхэ январь—февраль һарада колхоздо хурьгашад олон хэрэгтэй. Зүгөөр энэ колхозые Улан-Удын зооветинститудай һуралсалай-туршалгын ажахы шефтээ абанхай юм. Теэд горьтой туһаламжа үшөөл хүргэнэгүй, —гэжэ ВЛКСМ-эй Иволгын айкомой секретарь нүхэр **Григорьев** хэлэбэ.

— Хойто жэл эндэхи залуушуул 100 эхэ хонин бухэнһөө 112 хурьга абаха, хонин бүриһөө 3 килограмм шахуу нооһо хайшалха уялгатай. Энэ уялгаяа дүүргэхэ хэрэгтэнь зооветинститудай студентнэр туһалха бэзэ гэжэ найданаб. Зүгөөр колхозоймнай залуу хонишод гараа дэлгээд байхагүй. Нүхэр Лодойбаловагай хүтэлбэрилдэг залуу хонишодой бригада долоон жэлэйнгээ түсэбые табан жэлдэ дүүргэхын тула үсэд нэтэрүүгээр ажаллажа байна. Энэ бригадымнай жэшээгээр агуусхэ долоон жэлэйнгээ түсэбые табан жэлдэ дүүргэхыетнай таанадые уряалнаб,—гэжэ тэрэ нэмэбэ.

Һүүлээрнь Хэжэнгын аймагай (урдань) «Эрдэм» колхозой хонишон Таня Русина үгэ хэлэхэдээ:

—Би 10-дахи класс дүүргэһэнэйнгээ удаа «Эрдэм» колхоздо ошожо хонишон болооб. Намда 400 эхэ хонин даалгагданхай. Тэдэнэйнгээ 100 толгой бүриһөөнь 100 хурьга 1960 ондо абаха хүсэлэнтэйб. Мүнөө бүхы хонидоо искусственнаар үрэжүүлэнхэйбди. Хонидтоо үбһэ тэжээл элбэгээр эдюулхынгээ хажуугаар үдэртэ хоёр дахин уһалнабди, дабһа болон бусад минеральна тэжээл горьтойгоор үгэнэбди. Тиигэжэ харууһалһан хонид үбэлжэлгэдэ тарганаар ороод, хурьгалжа эхилэнхэй.

—Би хоёрдохи жэлээ хонишоноор хүдэлжэ байха зуураа, байгша оной 11 һарын туршада 100 хонин бүриһөө 118 хурьга абажа, гарзагүйгөөр түлжүүлээд, колхозойнгоо һүрэгтэ ниилүүлээб,— гэжэ Курумканай аймагай (урдань) Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Зина **Тыхеева** хэлээд, саашань үргэлжэлүүлнэ:—Мүнөө жэл колхозоймнай хонишодой тоодо 10-дахиие дүүргэһэн залуушуул олоороо ерэжэ нэмэбэ.

Колхозоймнай правлени болон партийна организаци бидэнэр—хонишодоо культурна ажаһуудалай талаар һайнаар хангахын тула саг үргэлжэ оролдоно. Жэшээлхэдэ, хонишодой бригада бүхэндэ шэнэ культбаза баригдажа, ашаглагдана. Бидэнэр тэндэ сүлөөтэй сагтаа сугларжа, наада бэлдээд, бэе бэендээ ошожо харуулнабди. Тиихэдэ өөһэд дундаа социалистическэ мүрысөө үргэнөөр эмхидхээбди.

Энэ жэл манай нютагта ногооной ургаса тиимэшье һайн байгаагүй. Энээниие хараада абажа хонишодой бригада бүхэнэй залуушуул 120—120 центнер хагда сабшажа хуряагаа. Бидэнтэй адли колхозойнгоо хонин һүрэгые саашадань олошоруулхын тула бултадаа шармайн тэмсыт!

—Саян уулын хормойһоо энэ слёдто ерэһэндээ тон ехэ баярлажа, сугтаа хүдэлдэг нүхэдэйнгөө зүгһөө амар мэндые хүргэнэб,—гэһэн үгөөр хөөрөөгөө эхилһэн Түнхэнэй «Искра» колхозой хонишон нүхэр **Солдатова** иигэжэ хэлэбэ:

—Колхоздомнай хамта долоон отара бии. Бүхы отарада залуушуул дүй дүршэл ехэтэй аха нүхэдтэеэ хамта ажалладаг.

Байгша ондо Түнхэндэ сагай уларил муу байгаа. Аадар бороон ходо орожо, элбэг тэжээл бэлэдхэхэ хэрэгтэ һаад тойбо татаа. Эгээл тиимэһээ малнай тэжээлээр оройдоол 30 процент хангагданхай. Тэжээлэй хоморһоо боложо энэ үбэл бэрхэтэйхэн байхань ха. Тиибэшье Түнхэнэй залуушуул бэрхэшээлһээ сухарихагүйбди гэжэ нэгэн дуугаар мэдүүлнэ.

Намарай сагта хонидоо холын, элбэг ногоотой бэлшээридэ ябуулжа, һайса адуулһанаймнай ашаар мүнөө тамир һайнтайгаар хурьгалхаяа байна. 1960 ондо залуушуулнай ехэ уялгануудые абанхай. Жэшээлхэдэ, би 100 хонин бүриһөө 120 хурьга абаха, хонин бухэнһөө 3 килограммһаа доошо бэшэ нооһо хайшалха гэһэн социалистическэ уялга абанхайб. Бусад нүхэдтэйгөө адли энэ уялгаяа заатагүй дүүргэхэб.

—Агын залуу хонишодой энэ слёдто ерээгүй байһандань гэмшэнэб,—гээд Улан-Удын зооветинститудай 5-дахи курсда һурадаг, тэндэхи алдарта хонишодой дундаһаа гараһан нүхэр **Юндунов** агынхидай дүй дүршэлые тобшоор хөөрэбэ.

Агада манай республикада орходоо 3 дахин олон хонин адуулагдадаг юм. Тэндэхи колхозуудай хонин һүрэг үдэрһөө үдэртэ олошоржо байнхай. Олохон колхозууд 50—60 мянган хонитой юм. Тэдэ олон хонидые харууһалха хэрэгтэ тандал адли олон комсомол-залуушуул хабаадалсадаг.

Агада Забайкальска үүлтэрэй хонин олоор үсхэбэрилэгдэжэ байнхай. Тиимэ хонидые үбэлдөө уһа хомортой Агада харууһалхада хүнгэн юм. Юуб гэхэдэ, хонидынь ехэнхидээ хашаанда байгаад, саһаар умдалаад лэ бэлшээридэ ябажа үбэлжэдэг. Хонишод хээрэ гараһан хурьгадаа дулаан юумэн соо орёожо абаад, дулаан байрада асаржа оруулаад түлжүүлдэг дүршэлтэй. Энэ шэнэ үүлтэртэ хонидойнгоо нооһые бүри ехээр хайшалдаг болохын тула агынхид горьтой хүдэлмэри хэнэ.

Нүхэр Юндунов республикымнай залуушуулые Агын залуу хонишодтой социалистическэ мүрысөөгөө улам үргэдхэхыень уряалха зуураа, хоёр-гурбан жэл хүдэлөөд саашадаа дээдэ һургуулида орожо һурахыень хүсэбэ.

Тэрэнэй һүүлээр Яруунын совхозой хонишон нүхэр **Невзорова** үгэ хэлэхэдээ, энэ жэл 100 хонин бүриһөө 118 хурьга абаһан, хонин бүриһөө 3.6 килограмм нооһо хайшалһан амжалтаяа нүхэдтөө дуулгаба. Тиигээд «хойто жэл 100 хонин бүриһөө 120 хурьга абаха, хонин бүриһөө 3,7 килограмм нооһо хайшалха гэһэн уялгатайб» гэжэ мэдүүлбэ.

—Нёдондо үбэлые ехэл бэрхэшээлтэйгээр үнгэргөө һэмди. Хонидоймнай дал, хорёо муугаар заһабарилагдаһан, үбһэ тэжээл хомор байгаа һэн. Совхозойнгоо хонин һүрэгэй 12 мянгыень залуушуул харууһалнабди. Минии хүдэлдэг отара комсомол-залуушуулай гэжэ нэрлэгдэдэг. Тиимэһээ бидэнэр бусад нүхэдтөө жэшээ харуулан ажаллахые оролдонобди. Энэ жэлэй 11 һарада 100 хонин бухэнһөө 80 хурьган абтаа, хонин бүриһөө 2,5 килограмм нооһон хайшалагдаа. Энэмнай совхоздоо һайншье дүн һаа, үшөөл бага гээшэ. Байгша ондо үбһэ, тэжээлээр бараг хангагданхайбди. Тиимэһээ ерэхэ жэл совхозойнгоо хонидые 65 мянгада хүргэхын тула бүхы хүсэеэ элсүүлхэбди.

Трибунада Улан-Удын хүдөө ажахын техникумэй студентка нүхэр **Завьялова** гараба.—Манай техникумэй студентнүүд жэл бүри республикынгаа колхоз, совхозуудта ошожо, шэнэ түл абаха хэрэгтэнь горьтойгоор туһалалсадаг. Тиихэ зуураа хонишодой дүй дүршэлтэй танилсажа, ажал хэжэ һурадаг гээшэ. Тиигэжэ колхоз, совхоздо ошожо хүдэлхэ студентнэр жэл бүри олошорно. Жэшээлхэдэ, 1957 ондо 85 студент колхоз, совхозуудта ошожо ажаллахадаа хамта 3500 хурьга абажа түлжүүлһэн юм. 1958 ондо 100 гаран студент 6200 хурьга абаа һэн. Харин байгша оной 11 һарада 120 студент колхоз, совхозуудай 12 мянган хурьга абаад, удаахан саг соо түлжүүлээд үгөө.

Залуу хонишод, таанадта туһалхаяа гараһан студентнэртэй холбоо барисаагаа бүри бэхижүүлжэ, тэдэнэй ажал хэжэ һураха хэрэгтэ туһалыт. Таанар бидэндэ дүй дүршэлөөрөө туһалагты, бидэнэр таанда эрдэм мэргэжэлээрээ саашадаа һураха хэрэгтэтнай туһалхабди, —гэбэ.

—Сэлэнгын аймагай залуушуул һулаар ажаллаа гэжэ элидхэл соо тэмдэглэгдээ,—гэжэ ВЛКСМ-эй айкомой секретарь нүхэр **Иванов** хэлээд, саашань үргэлжэлүүлбэ:—Гэбэшье Сэлэнгэдэ хонишодоор ажаллажа байһан түрүү залуушуул олон юм. Жэшээлхэдэ, Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой нүхэр Амоголонова, Ленинэй нэрэмжэтэ артелиин нүхэр Ринчинов, Сталинай нэрэмжэтэ колхозой нүхэр Доржиев гэгшэд горьтой амжалтануудые туйлаа.

Манай аймагта комсомол-залуушуулай хүндэлдэг эхэ хонидой 19 отара, эрьенүүдэй 11 отара бии юм. Тэндэ ажалдаа алдаршаһан түрүү залуушуул ажалладаг. Зүгөөр аймагай 600 комсомолшуудай оройдоол 138-ниинь мал ажал дээрэ хүдэлнэ. Энэмнай тон үсөөн гээшэ. Тээмэндэ Сэлэнгын совхозой залуушуул аймагайнгаа залуушуулые мал ажал дээрэ олоороо ошожо хүдэлхыень уряалаа. Энэ уряал үргэнөөр дэмжэгдээ.

Эдэ үдэрнүүдтэ хонид хурьгалжа эхилбэ. Манай залуушуул түл абалгадаа бэлэн. Теэд олонхи колхозуудаймнай хүтэлбэрилэгшэд хурьга абаха хүдэлмэридэ хайша хэрэгээр хандана. Олонхи газарта хурьгадые байлгаха гэр байра заһабарилагдаа, дулаалагдаагүй байха юм. Жэшээлхэдэ, Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо хонидые түрүүлхэ, хурьгадые байлгаха гэрнүүдынь мүнөө болотор задагай зайдан, бэлдэгдээдүй зандаа.

Түл абаха үедэ аймагай болон городуудай залуу хүдэлмэришэд колхоз, совхозуудта олоороо ошожо туһалдаг заншалтай болонхой. Теэд тэдэнэй хүдэлжэ байһан эмхи зургаанууд колхоз, совхозуудта туһалха үедэнь ажалайнь түлөөһые муугаар түлэнэ. Зарим газарта оройдоошье түлэхэгүй хойрог ябадал гаргана. Энээн тухай хүтэлбэрилхы эмхи зургаануудта мэдээсэхэ хэрэгтэй.

Хүндэтэ нүхэд! Мүнөө дээдэ эрдэмтэй залуушуул колхоздо олоороо ошодог болоо. Теэд тэдэнэй зариман гүрэнэй хүзүүн дээрэ һуража, эрдэм олоһон аша үрэеэ ёһотойгоор харюулнагүй. Жэшээлхэдэ, Сэлэнгын Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо Улан-Удын зооветинститут, дүүргэжэ, зоотехник болоһон нүхэр Брянский ошоо һэн. Мүнөө энэ нүхэр архидажа, зоной шоодбори боложо байхаһаа бэшэ, өөрынгөө ажалые мүртэйгөөр хэнэгүй. Ниитэ-политическэ хүдэлмэридэшье хабаадалсадаггүй. Иимэ һалихай мэргэжэлтэд колхоздо хэрэггүй.

Ториин аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой хонишон Иннокентий **Поломошенов**, Түнхэнэй «Сибиряк» колхозой Николай **Щекин**, Зэдын аймагай XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой нүхэр **Гаврилов**, Борьёогой совхозой суута хонишон, Социалистическэ Ажалай Герой нүхэр **Дабаев**, Хүдөө ажахын министерствын главна зоотехник нүхэр **Ильин** гэгшэд үгэ хэлээ.

Залуу хонишодой слёдто хабаадагшад 1960 ондо бэелүүлхээр социалистическэ уялга баталан абаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: республикын залуу хонишодой слёдто хабаадагшад: (зүүн гарһаа) Байкало-Кударын XVIII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой хонишон Люда **Котельникова**, Иволгын «Улаан Оронго» колхозой хонишон Будажан **Базаров**, Борьёогой совхозой хонишон Надя **Сосорова** (һууна), Ториин «Красный Октябрь» колхозой хонишон Иннокентий **Арданов**, Сэлэнгын совхозой хонишон Тоня **Гуржапова**, Курумканай аймагай (урдань) Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой веттехник Очир **Ширабон**, Түнхэнэй «Искра» колхозой хонишон Екатерина **Солдатова** гэгшэд Борьёогой совхозой содото хонишон, Социалистическэ Ажалай Герой Балдан Самбуевич **Дабаевтай** хөөрэлдэжэ байна.

Л. Хайдуровай фото.

Оренбургын область. Орско-Халиловска комбинадай металлургнууд долоон жэлэй түрүүшын жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө амжалтатайгаар мүрысэнэ. Мастер коммунист Юрий Викторович Покровский гэгшын хүтэлбэрилдэг доменщигуудай халаан жэлэйнтээ түсэбые декабриин 16 хүрэтэр дүүргэхэ, түсэбһөө гадуур хэдэн мянган тонно шэрэм хайлуулха гэһэн уялга абаа. **Зураг дээрэ:** (зүүн гарһаа) халаанай мастер Ю. В. Покровский, хөөргэшэд комсомолшууд Владимир Гаврюшов, Петр Климонов гэгшэдтэй хөөрэлдэжэ байна.

ТАСС-эй фотохронико.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

НЭГЭДЭМЭЛ КОНФЕРЕНЦИ

Хориин, Хэжэнгын аймагуудай нэгэдэмэл партийна конференци Хори тосхондо болобо. КПСС-эй Хориин айкомой секретарь байһан нүхэр Б. Ц. Цыжипов, КПСС-эй Хэжэнгын айкомой секретарь байһан нүхэр А. Ф. Качин гэгшэд тоосоото элидхэлнүүдые хээ.

Тоосоото үе соогоо партийна комитедүүдэй хэһэн хүдэлмэриин дүнгүүдые зүбшэн хэлсэхэ зуураа, конференциин делегадууд партийна хүтэлбэридэ, ажал эмхидхэлгэдэ, соёл культура хүгжөөлгэдэ бии байһан горьтойхон дутагдалнуудые элирүүлээ, саашанхи зорилгонуудаа хараалаа. Хүдөө ажахы, промышленность болон соёл культура хүгжөөлгэдэ зорюулагдаһан дэлгэрэнгы шиидхэбэри баталан абтаба.

Конференциин һүүлээр эмхидхэгдэлэй пленум боложо, КПСС-эй Хориин айкомой нэгэдэхи секретаряар нүхэр **В. А. Сахьянов**, хоёрдохёор **—А. Г. Рандин**, секретаряар—**А. Е. Афанасьев** гэгшэд һунгагдаа.

Агитаторнууд иигэжэ хүдэлнэ

Һунгалтын ойртоходо гү даа, али ямар нэгэн шухала хүдэлмэриин дүтэлхэдэ олониитын дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулдаг заншал хойто-байгалайхидташье байдаг һэн. Иимэ сагай ерэхэдэ энэ аймагай бүхы тосхон, һууринуудта агитпунктнууд нээгдэдэг, олон зоной ябадаг газарта уряа лозунгнууд хадагдадаг, агитаторнууд хүдэлдэг байһан юм. Иигээд энэ кампаниин дүүрэмсээр бүхы юумэн замхадаг, жэн балай болодог.

Иимэ байхадаа аймагай ажалшадай улам ургажа байгаа эрилтэ дүүргэжэ шадахагүйнь мэдээтэй. Мүнөө хүн бүхэн орон доторoo, республика соогоо, аймаг доторoo боложо байһан һониниие мэдэжэ байха дуратай байдаг гээшэ. Энээндэ агитатор лэ ехэ үүргэтэй байна.

Олониитэ ажалшадай энэ эрилтые бэелүүлхэ талаар партиин айком түргэнөөр хэмжээ абаа юм. Бүхы колхозуудта саг үргэлжэ хүдэлжэ байдаг агитпунктнууд нээгдэһэн байгаа. Энээнэй ашаар ажалшадай дунда ябуулагдадаг ойлгууламжын хүдэлмэри шангадхагдаба. Энэ аймагай эгээл холын тосхон болохо Нижне-Ангарскда соёл культурын хоёр нимэ гуламта нээгдээ юм.

Партиин айкомой эмхидхэһэн эдэ агитпунктнуудай һайн байһаниинь мэдээтэй. Уданшьегүй эдэнь олониитэ ажалшадта һайшаагдаба. Саг үргэлжэ хүдэлдэг эдэ агитпунктнуудтань ойлгууламжын элдэб хүдэлмэри ябуулагдадаг болоо. Жэшээнь, асуудал, харюугай үдэшэ, аман үгын журнал, һони һонин хөөрэлдөөнүүдтэ хүн олоороо суглардаг болонхой. «2-я пятилетка» колхозой саг үргэлжын агитпунктда ойлгууламжын хүдэлмэри илангаяа һониноор эмхидхэгдэдэг гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Коммунист Варвара Николаевна Ощепкова энэ агитпунктые хүтэлбэрилнэ. Тэрэ хадаа ойлгууламжын хүдэлмэридэ ехэ дүй дүршэлтэй болоһон юм. Эндэхи ажалшад —эвенкэнүүд эндээ ерэжэ, һони һонин лекци, элидхэлнүүдые шагнадаг, кино харадаг, элдэб ном уншадаг болонхой.

Саг үргэлжэ хүдэлдэг агитпунктнуудай дэргэдэхи агитколлективүүд мүнөө һайнаар хүдэлдэг болоо. Хойто-Байгалай үнинэй агитатор коммунистка Старкова иигэжэ хэлэбэ:

—Саг үргэлжын агитпунктнуудай нээгдэһэнһээ хойшо агитатораар хүдэлхэдэ һайн, партийна организацинууд бидэнэртээ захяа заабари ходо үгэжэ байдаг болоо.

Партийна организацинуудай дэргэдэ агитаторнуудай һургуули нээгдэнэ. Тиихэдэ олон партийна организацинуудтай газарта нэгэ иимэ һургуули нээбэл таарамжатай байна. Жэшээнь, аймагай центртэ нэгэ иимэ һургуули нээгдэһэн байгаа. Иигэжэ нёдондо партиин айкомой политическэ гэгээрэлэй кабинедэй дэргэдэ саг үргэлжэ хүдэлдэг агитаторнуудай һургуули байгуулагдаа һэн. Энээндэнь аймагай центрын бүхы агитаторнууд хабаадаа. Иигэжэ томодхогдоһон агитаторай һургуули юугээрээ һайн бэ гэхэдэ, аймагай центртэ бэлэдхэл ехэтэй лекторнүүд бии. Тиимэһээ хэшээлынь һайнаар бэлэдхэжэ үнгэргэхэдэ таарамжатай. Жэшээ болгон энэ һургуулиин нэгэ хэшээл харуулаябди. «Байгал далайн баялиг тухай» аймагай гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Кушляева, «Агитаторай хөөрэлдөөн тушаа» дунда һургуулиин директор Судьинай лекцинүүдые агитаторнууд шагнаа. Мүн физикын багша Темнилова «Долоон жэл соо совет гүрэнэй эрдэм ухаан, техникэ иигэжэ һалбарха» гэһэн лекци уншаба. Багша нүхэр Смирнова дэлхэйн картын һонирхолтой шэнжэлэл хэбэ. Иигэжэ аймагай томодхогдоһон һургуулиин агитаторнууд ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулхада шухала материалнуудые абана.

Партиин айкомой хүдэлмэрилэгшэд энэ һургуулида лекци ходо уншажа байдаг юм. Пропаганда, агитациин таһагые даагша нүхэр Сороковикова ойлгууламжын хүдэлмэриин шэнэ шэнэ арга метод тухай, политическэ гэгээрэлэй кабинедые даагша нүхэр Дробышева хөөрэлдөө хайшан гэжэ үнгэргэхэ тушаа хэлэжэ үгэбэ.

Хэшээл бүхэндэ агитаторнууд методическа заабари абадаг, дүй дүршэл тухайгаа хөөрэлдэдэг юм. Агитаторнууд нүхэд Козлов, Усинина гэгшэд хөөрэлдөө үнгэргэхэдөө уран зохёолой ном, газета, журнал хэрэглэдэг тухайгаа хэлээ.

Үдэр бүри манай байдал ондоо боложо байна. Холын хойто аймагай колхоз, һууринай түхэл маяг хубилхаһаа гадна, харин тэндэ ажаһууһан хүн зоной байдал ондоо болоно. Тэдэнэр өөһэдөө ургана, культурна эрилтэнь улам ехэ болоно. Эгээл иимэһээ партиин Хойто-Байгалай айком ойлгууламжын хүдэлмэриин шэнэ шэнэ арга бэдэржэ олодогынь ехэ һайшаалтай.

А. Александров.

„БУРЯТ ҮНЭНДЭ“ БЭШЭҺЭНЭЙ ҺҮҮЛЭЭР

„КЛУБГҮЙ БРИГАДА“

Хэжэнгын (урдань) аймагай «Эрдэм» колхозой 2-дохи бригада клубгүй, тиигээд эндэ соёл гэгээрэлэй хүдэлмэри ябуулагданагүй, кино харуулагданагүй гэжэ дээрэ дурсагдаһан гаршагтайгаар манай газетын ноябриин 13-най номерто толилогдоһон байна.

— 1959 оной колхозой үйлэдбэриин-финансын түсэбэй ёһоор энэ жэл тус бригадада клуб барихаар хараалагдаһан юм,—гэжэ Хэжэнгын аймгүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Содномов манай редакцида мэдээсэбэ,— харин мүнөө колхозой мүнгөөр ядалдаад байһан дээрэһээ тэрэ клуб ерэхэ жэлдэ барихаар хэлсэгдээ. Тус бригадада һаяар улаан булан нээгдэхэнь.

Республикын колхоз, совхозуудта трактор заһабарилгын ябаса тухай

1959 оной декабриин 10-най мэдээн

(1959—1960 оной түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Аймагууд	Заһабарилагдаһаниинь	Аймагууд	Заһабарилагдаһаниинь
Кяхтын	83,3	Закаменай	17,9
Түнхэнэй	55,9	Тарбагатайн	16,2
Баргажанай	42,9	Ториин	11,8
Прибайкалнин	33,3	Хэжэнгын (урдань)	11,1
Кударын (урдань)	33,3	Кабанскын	9,7
Байкало-Кударын	33,3	СОВХОЗУУД:	
Иволгын	31,6	Кабанскын	66,7
Курумканай (урдань)	31,4	Борьёогой	53,3
Мухаршэбэрэй	31,0	Кяхтын	53,3
Бичурын	29,0	«Эрдэм»	51,7
Заиграйн	25,4	Хориин	40,0
Хориин	25,0	Сэлэнгын	36,4
Зэдын	25,0	Бичурын	25,9
Сэлэнгын	21,7	Иволгын	10,0
Яруунын	21,7	Яруунын	5,1

Республикын механизаторнууд долоон жэлэй хоёрдохи жэлдэ үнэр баян ургаса туйлахын тула трактор, машинануудаа саг соонь, һайн шанартайгаар заһабарилхые оролдожо байна. Зэдын аймагай XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой механизаторнууд КПСС-эй ЦК-гэй ээлжээтэ Пленумэй нээгдэтэр бүхы тракторнуудайнгаа 60 процентые заһабарилжа, 1960 оной февраль һара гаратар бүхы трактор, машинануудаа заһабарилжа дүүргэхэ гэжэ шиидээд, республикын бүхы механизаторнуудые социалистическэ мүрысөөндэ урилһан байна. Тэдэнэр гаргагшад үсэд шангаар ажаллажа, абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэжэ байнхай.

XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозойхидой үүсхэлые Борьёогой совхозой механизаторнууд халуунаар эмжэжэ, техникэ заһабарилгаяа эршэмтэйгээр ябуулжа байна. Тэдэнэр мүнөө 16 трактор заһабарилаа гэхэ гү, али нёдондоной энэ үеынхиһөө 8 трактор үлүү заһаад байна. Бичурын аймагай Логовскиин нэрэмжэтэ колхозой механизаторнууд декабриин 20 болотор тракторнуудайнгаа 70 процентые заһабарилжа, плуг, сеялкэ болон бусад зэжэ машинануудаа заһабарилжа дүүргэхэ зорилготойгоор ажаллажа байнхай.

Тингэбэшье республикын колхоз болон совхозуудта трактор, машинануудые заһабарилха худэлмэри хангалтагүйгөөр ябуулагдажа байна. Илангаяа энэ жэлэй дүрбэдэхи кварталай түсэб мууса дүүргэгдэбэ. Яруунын аймагай колхозууд энэ жэл гаратар 100 трактор заһабарилха түсэбтэй байгаад, декабриин 10-най үдэр оройдоол 17 трактор бэлэн болгоод байна. Эндэхи Яха-һүнэй совхоз техникэ заһабарилгые тон хангалтагүйгөөр ябуулна. Тус совхозой механизаторнууд дүрбэдэхи кварталда 39 трактор заһабарилха байгаад, тэрэнэйнгээ оройдоол хоёрыень бэлэн болгоо.

Техникэ заһабарилха түсэб Закаменай, Хэжэнгын, Кабанскын, Торкин колхозуудта, Иволгын совхоздо мууса дүүргэгдэнэ. Эдэ ажахынууд дүрбэдэхи кварталайнгаа түсэбые миил арбаад процент дүүргээд байха юм.

Эдэ бүгэдэ юун дээрэһээ болоноб гэхэдэ, колхоз, совхозой хүтэлбэрилэгшэд техникэ заһабарилха хэрэгтэ анхарал бага табина. Заһабарилгын мастерской соохи худэлмэриие зүбөөр эмхидхэхэ, тусхай узелнуудые бии болгохо, заһабарилагшадай ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ тушаа оролдолго гарганагүй. Механизаторнуудай дунда социалистическэ мүрысөөн тодорхойгоор эмхидхэгдээгүй, тэдэнэй худэлмэриин дүнгүүд саг соогоо бүридхэгдэжэ, олоной анхаралда харуулагданагүй. Тэрэшэлэн заһабарилгада байһан механизаторнуудай хүндэ худэлмэрине хүнгэдхэхэ, тракторнуудай хүндэ детальнуудые үргэхэ түхсэрэлгэ тодхохо тушаа хэмжээн абтанагүй.

Олохон колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд ажахыдаа һайнаар түхеэрэгдэһэн мастерскойгүй байбашье, тракторнуудаа заһабарилгын техническэ станцида абаашажа, заһуулха хэрэгые гэдэргэ татана. Олон ушарта заһабарилгын шанар муу байһаар. Трактор, машинын моторой хүсые шалгаха, тэрэниие хүйтөөр худэлгэжэ туршаха хэрэгтэ зарим хүтэлбэрилэгшэд анхарал табинагүй.

Трактор, машинануудые заһабарилха хэрэгтэ нимэ харюусалгагүйгөөр хандажа болохогүй. Колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд Зэдын аймагай XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой механизаторнуудай хандалга бэшэгтэй бүхы механизаторнуудаа танилсуулжа, тэдэнэй дунда социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, бии байгаа дутагдалнуудаа дары усадхаха ёһотой. Трактор, машинануудые 1960 оной февраль һара гаратар заһабарилжа дүүргэхэ гэшэ колхоз, совхозуудай механизаторнуудай, эндэхи хүтэлбэрилэгшэдэй нангин зорилго мүн.

Жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргэхын, техническэ дэбжэлтын түлөө тэмсэл

ШЭЛЭЙ ЗАВОД

Долоон жэлэй түрүүшын жэлэй түсэб болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө бүгэдэ арадай социалистическэ мүрысөөндэ оролсоһон шэлэй механизированнэ заводой коллектив ажалай эрхим амжалтануудые туйлажа байна. Тэдэнэр ноябрь һарынгаа түсэбһөө гадуур 42 мянган дүрбэлжэн метр шэл үйлэдбэрилэн гаргажа, оронойнгоо шэнэ барилгануудта эльгээбэ.

Мүн декабрь һарадашье шэлэй заводойхид ажалайнгаа эршэ һуладханагүй. Түрүүшын арбан хоногой туршада даалгабариһаа гадуур үлүүлэн 20 мянган дүрбэлжэн метр шэл гаргагдаа.

Заводой коллектив КПСС-эй ЦК-гэй нээгдэхэеэ байһаа Пленумэй хүндэлэлдэ ажалай вахтада жагсажа, жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргэжэ, түсэбһөө үлүүлэн 150 мянган дүрбэлжэн метр шэл гаргаха уялга абанхай.

Түсэбһөө үлүүлэн продукци үгэнэ

Улан-Удын хилээмэнэй заводой коллектив (директорынь нүхэр А. Х. Агафонов) энэ жэлдэ 25 миллион 650 мянган түхэригэй продукци гаргаха түсэбөө һара урид, декабриин 5-да, сүм дүүргэбэ.

Болохоёо байгаа КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй хүндэлэлдэ дэлгэрһэн бүгэдэ арадай социалистическэ мүрысөөндэ оролсон, заводой худэлмэришэд, алба хаагшад, инженерно-техническэ худэлмэрилэгшэд бүри эдэбхи ехэтэйгээр ажаллажа байна.

Городойнгоо ажалшадые хилээмэ, талханай болон макароной зүйлөөр гүйсэд хангахын тула заводой худэлмэришэд жэлэй дүүрэтэр түсэбһөө гадуур үшөө 2 миллион түхэригэй продукци гаргаха гэһэн дээшэлүүлһэн уялга абаад, оролдосо ехэтэйгээр худэлмэрилжэ байна.

Ажалдаа шалгаран гаргагшад үдэр бүри олошорно. Жэшээнь, хилээмэ баридаг цехын худэлмэришэд нүхэд А. Алексеева, Р. Москалёва, талха эһээдэг цехын худэлмэришэн нүхэр М. Пивнюк гэгшэд үдэр бүриингөө даабариие хододоо 130 — 150 процент хүрэтэр дүүргэжэ, бэшэ нүхэдтөө жэшээ харуулна.

—Манай завод сүүдхэдээ 28 тонно хилээмэ, 10 тонно макарон, 4,5 тонно баранка гаргажа, городой магазин, столовонуудта тушаадаг, —гэжэ нүхэр Агафонов хөөрэнэ.— Энэ худэлмэриие оньһожоруулхын, продукциин өөрынь үные химдаруулхын зорилгоор мүнөө талха эһээдэг шэнэ агрегат, талха зөөхэ транспортёр тодхогдохоёо байна.

Б. Жамбалов.

ТУЙЛАЛТААРАА ҺАНААГАА АМАРНАГҮЙ

Улан-Удын мяха консервын комбинадай коллектив байгша оной даалгабариие болзорһоонь һара урид дүүргэжэ, жэлэй эсэс хүрэтэр түсэбһөө гадуур 45 миллион түхэригэй продукци үйлэдбэрилхын түлөө оролдожо байна. Нёдондоной энэ үеынхидэ орходоо гурба гара мянган тонно мяха, 600 гаран тонно колбаса, 3 миллион шахуу банка консервэ гаргаба.

Консервын завод комбинат соогоо эгээл томо предприяти болоно. Тус заводой директор Борис Исакович Бенедиктовэй хөөрэһэнэй ёһоор, худэлмэришэдынь социалистическэ мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь 40 хоногоор урид дүүргэбэ.

Консервын заводойхид жэлэй 11 һарын туршада нёдондоной энэ үеынхидэ орходоо ажалайнгаа бүтээсые 10 процентээр дээшэлүүлжэ, 3 миллион шахуу банка консервэ нёдондонойхиһоо ехээр гүрэндөө тушааһан байна. Гаргаһан продукциингаа өөрын үные химдаруулһанай ашаар эдэнэр байгша оной 10 һарын хугасаа соо нёдондонойхиһоо 3 миллион гаран түхэригэй алмалта ехээр хэбэ.

КПСС-эй Центральна Комитедэй июниин Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, тус заводой коллектив бар хүсэнэй ажалые оньһожоруулха, хуушараһан түхеэрэлгээ шэнэдхэн һайжаруулхын тула ехэ оролдолго гаргана.

Уралан нарижуулгын, ухаалан зохёолгын ажалда худэлмэришэд эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Эдэнэр предприятиингаа гаргаһан продукциин шанарые бүри һайн болгоно, ажал ехэтэй худэлмэриие оньһожоруулна.

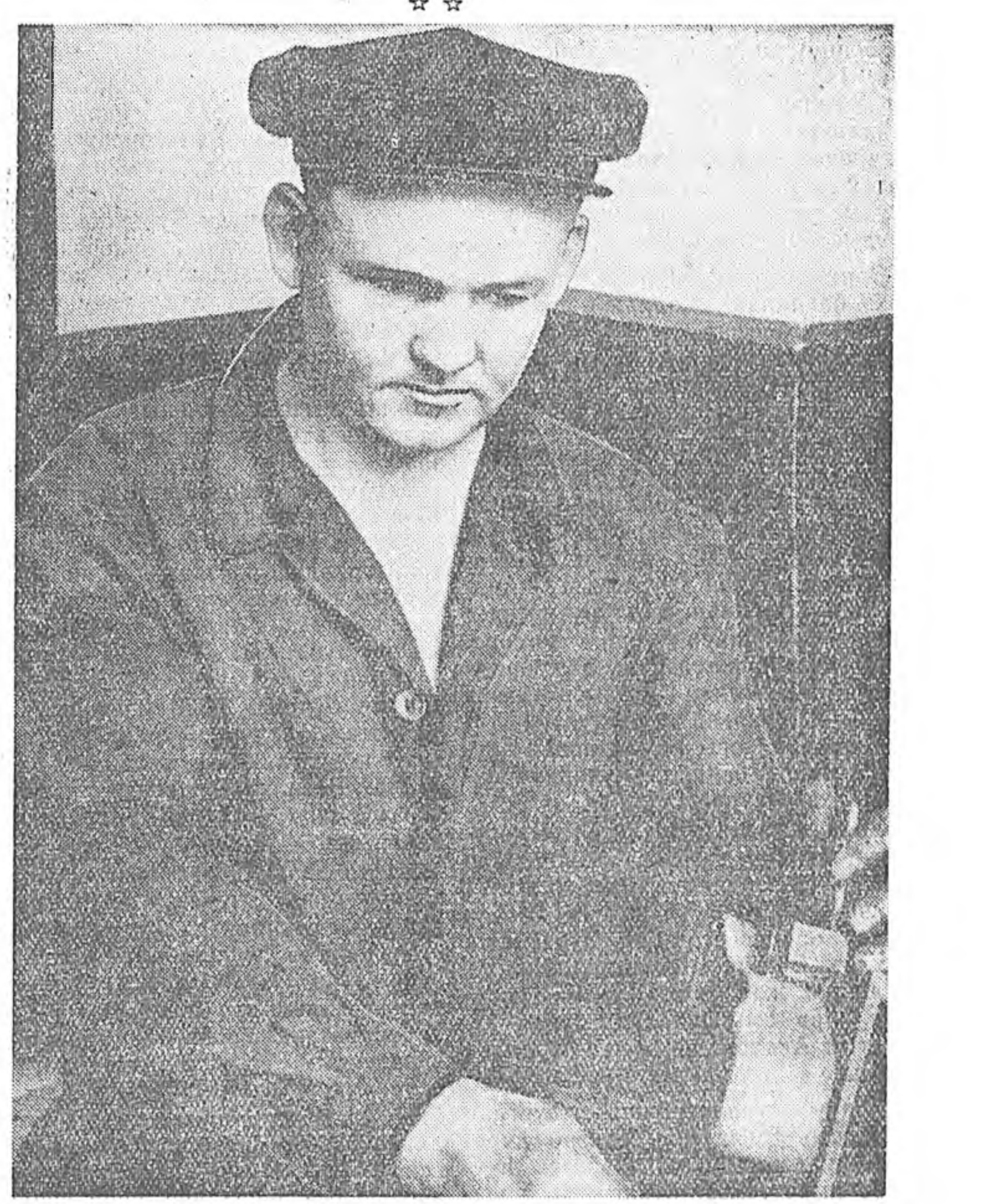
Ерэхэ 1960 ондо тус заводойхид олон шэнэ түхеэрэлгэ тодхохо, үйлэдбэрээ үргэдхэхөөр хараална.

— Манай заводой коллектив долоон жэлэй түрүүшын жэлэйнгээ түсэбые декабриин 5-да дүүргэжэ, жэлэй эсэс хүрэтэр түсэбһөө гадуур 1миллион банка консервэ Эхэ орондоо тушааха гэһэн уялга абаһан байгаа. Мүнөө заводоймнай худэлмэришэд тэрэ уялгаяа хахад һараар түрүүн, ноябриин 20-до дүүргэжэ шадаба,—гэжэ заводой директор нүхэр Бенедиктов омогорхон хөөрэнэ.

Энэ предприятида жэл хахадай, хоёр жэлэй түсэбые дүүргэһэн худэлмэришэд олон. Нүхэд У. Павлуцкий, Т. Бокорева, Б. Деревянных гэгшэд хоёр жэлэй даабариие дүүргэжэ, 1961 онойнгоо түсэбөөр ажаллажа байнхай.

Комбинадай холодильна цехын ашаа тээгшэдэй бригада (бригадирынь нүхэр Самарина), нүхэд Харченко, Заиграев гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бригаданууд хоёр жэлэй нормо дүүргэбэ. Мүнөө бүхы комбинат соо коммунистическэ ажалай коллектив, бригада, ударнигай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө хоёр цех, 25 бригада, 75 худэлмэришэн тэмсэнэ.

К. Халтанов.

Түмэр замай Улан-Удэ станциин вагонно деподо шанар һайнтайгаар заһабарилагдаһан вагонууд арадай ажахын ашаа шэрэн, оронойнгоо олон заха хизаарнуудта абаашана. Вагонуудые заһабарилгада депогой слесарь Александр Иванович Аксаментов өөрынгөө хубитые оруулһаар үнинэй.

Нүхэр Аксаментов халаанайнгаа даабариие 250 процентһээ доошо дүүргэдэггүй байһан аад, харин мүнөө. Александр Иванович даабаряа 300 гаран процент хүрэтэр дүүргэдэг болоо.

Слесарь Аксаментовай бүтээһэн продукциие техническэ таһагай худэлмэрилэгшэд шалгахаяа болинхой. Юуб гэхэдэ, гансахан һайн шанартай продукци гаргадаг дээрэһээ энэ нүхэрнай өөрын тамгатай болонхой.

Зураг дээрэ: Коммунистическэ ажалай бригадын гэшүүн, слесарь А. И. Аксаментов худэлмэрилжэ байна.

Д. Капустинай фото, текст.

Москва. Москвагай түмэр замай Москва—Сортировочная гэжэ депогой комсомол-залуушуулай цехтэ коммунистическэ ажалай коллективэй хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдоһоор ноябриин 21-дэ нэгэ жэл гүйсэбэ. Хүндэтэ нэрэ зэргэ олохын түлөө тэмсэл анха түрүүн энэ цехтэ эхилһэн юм. **Зураг дээрэ:** «ТЭ2—244» тепловозой машинист И. И. Федотов, локомотивые болзорһонь урид заһабарилжа гаргаһанайнь түлөө слесарьнууд-ударнигууд (зүүн гарһаа) Илья Просветов, Геннадий Гудков. Александр Раппапорт, Александр Лебедев тэгшэдтэ баясхалан хүргэжэ байна.

ТАСС-эй фотохронико.

МАНАЙ НИИСЛЭЛ МОСКВА ХОТОДО

МОСКВАДА КУЛЬТУРНА АЖАҺУУДАЛАЙ ГЭР БАЙРАНУУД ОЛООР БОДХООГДОНО

Москвагай баруун урда захада ажалшадай ажаһууха шэнэ квартал бодхоогдобо. Эндэхи шэнэ гэр байрануудта орогшод таатай зохидоор һуурижаа. Ажалшад культурна, уужам һаруул гэртэ ажаһууха һаа гадна, кварталһаа гарангүйгөөр үхибүүдээ садта абаашаха, һургуулида эльгээхэ, мүн квартал соогоо хэрэгтэй бүхы юумэеэ худалдажа абаха аргатай болонхой. Иимэрхүү кварталнууд ниислэл хотодо олоор баригдажа байнхай. Шэнэ шэнэ кварталнуудай хажуугаар автомашинын харгынууд татагдаа, мүн шэнэ метро-харгынууд баригдажа байна.

Энэ жэлдэ ниислэл хотодо һургуулиин 30 байшан баригдаа. Тэдэнэрэй долоониинь интернат-һургуули юм. Гадна хүүгэдэй 18 ясли шэнээр түхеэрэгдэжэ, һургуули болгогдоһон байна. Энээнэй ашаар интернат-һургуулинуудта ябагшадай тоо хоёр дахин олошороо.

Барилгашад 15 мянган үхибүүдэй багтаха сад, яслинуудые бүтээбэ. Жэлэй дүүрэтэр 7 мянган үхибүүд шэнэ яслинуудта орохо юм. Моссоведэй нэрэмжэтэ шэнэ театр, панорамна киногой байшан, кинотеатр Эб найрамдалай проспектдэ баригдаба. Городые болбосон түхэлтэй болгохо асуудалда энэ жэл ехэ анхарал табигдаа. Жэшээнь, энэ жэлэй туршада 900 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай харгы шэнэлэн заһабарилагдаа. Тингэжэ автомашинануудай ябахада таатай зохид болоһон байна.

Москвагай сэсэрлигүүд мүн лэ нилээд үргэдхэгдэбэ. Ниислэл хотодо 250 мянган элдэб модод, 2 миллионһоо дээшэ һөөг бургааһан һуулгагдаа.

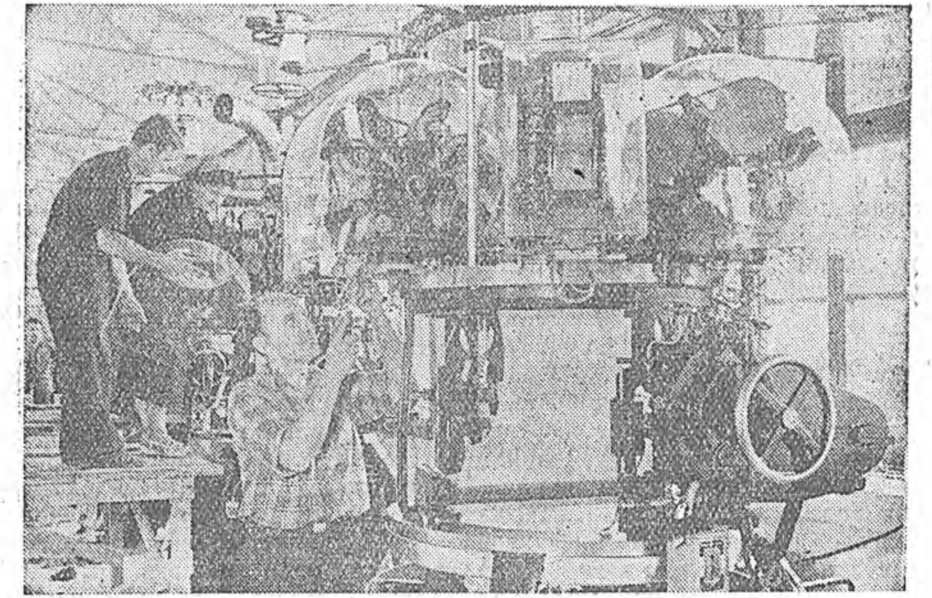
Худалдаа наймаанай магазинуудшье олошороо. Барилгашад шэнэ жэлдэ 230 магазин, нитын эдеэ хоолой 375 предприятинуудые, 90 павильон, ателье, заһабарилгын мастерскойнуудые бүтээгээ. 1960 ондо барилга хабсаралгын. заһабарилгын худэлмэридэ 6 миллиард 900 миллион түхэриг һомологдобо.

ВИЛЮЙСКЭ ГЭС-эй БАРИЛГАШАДТА ЭЛЬГЭЭГДЭҺЭН БЭЛЭГ

Москва-Товарная гэжэ станциин ашаануудай дунда нэгэ иимэ һонирхолтой ашаан хүнэй анхарал хандуулаа: «Куйбышевай нэрэмжэтэ барилгын инженернэ институдай студентнэрһээ Вилюйскэ ГЭС-эй барилгашадта» гэһэн гаршаг ашаатай хайрсагай газаа талада бэшээтэй байба.

Куйбышевай нэрэмжэтэ барилгын инженернэ институдай студентнэр үнгэрэгшэ зун Москваһаа холын хойто зүг руу Яхадай АССР-тэ баригдажа байһан Вилюйскэ ГЭС-тэ худэлхөөр саг зуура ошоһон юм. Ерээдүйн инженернүүд городогой барилга дээрэ худэлһэн байгаа. Мүнөө тэрэ городогто 2 мянга шахуу худэлмэришэд, инженерно-техническэ худэлмэрилэгшэд ажаллана. Москвагай студентнэр тэндэ худэлхэ үедөө сагаа яажа культурнаар, һонирхолтойгоор үнгэргэхын түлөө барилгын комсомолшуудай оролдожо байһыень хараһан байгаа. Тэдэнэртэ спортивна хэрэгсэлнүүд, номууд ехээр дуталдадаг байһан юм.

Тэрэ сагһаа хойшо хэдэн һара үнгэрөө. Барилгын институдай комсомолшууд 4 мянга шахуу ном суглуулжа, Вилюйскэ ГЭС-тэ эльгээхээр бэлдэһэн байна. Тэдэ номуудайнь тоодо ородой, советскэ, харин гүрэнүүдэй классигуудай зохёолнууд, научна элдэб номууд, һуралсалай хэрэгсэлнүүд бии. Энэ бэлэг Москвагай студентнэрэй, мүн холын Яхадта электростанци барижа байгшадай хани барисаанай улам бэхижэжэ байһые гэршэлэн харуулна.

Москва. Щербаковой нэрэмжэтэ торго нэхэдэт, будажа тоёодог комбинадай худэлмэришэд холимол утаһаар хэмэл үзүүр арһа гаргаха бэлэдхэл хэжэ байнхай. Мүнөө предприятинуудай цехүүдэй нэгэн соо тусхай түхеэрэлгэ хабсарагдажа байна. **Зураг дээрэ:** (зүүн гарһаа) слесарьнууд-хабсаргагшад В. И. Топоров, Н. П. Аредова, К. П. Рудаков гэгшэд хэмэл үзүүр арһа гаргаха машина хабсаргажа байна. ТАСС-эй фотохронико.

КИНО ХАРАГШАДАЙ ШЭНЭ КЛУБ

Союзуудай байшангай октябрьска залда харанхы боложо, хүнэй нюдэндэ саһата үндэр Памирай орой, хүн зоноор олон Токиогой үйлсэнүүд, Тунгустахи ой тайга харагдажа эхилнэ. Зал соо һуугшад кино оператортай сугтаа ангай зүргэ харгыгаар, эхи захагүй Антрактидай саһан дайдаар аяншалжа ороно. Кино хаража аяншалагшадай энэ клуб орон соомнай түрүүшынхеэ байгуулагдаба. Союзуудай байшанда эмхидхэгдэһэн энэ клуб хэдэхэн һарын туршада худэлжэ байна гэбэшье, Москвагай ажалшадай дунда хүндэтэй болонхой. Клубай гэшүүд «Пеликануудай ажамидардаг газарнуудта» гэһэн фильмые һонирхон хараа. «Звероловы», «На Памире», «Берген-Осло», мүн бусад картинануудые һонирхон хараһан байна.

— Аяншалгын кино харагшадай клуб ямаршье городто, культурын ордон бүхэндэ байгуулжа болохо юм,—гэжэ тэрээнэй президент кинорежиссер, РСФСР-эй искусствын габьяата ажал-ябуулагша В. Шнейдеров хөөрэнэ.—Кинопрокадай базануудта географическа, дэлхэйн байгаалиие харуулһан һонирхолтой фильмнүүд олон юм.

50 СУДНА ТАМАРАЛГАДА ГАРАХААР БЭЛЭН БОЛОО

Москвагай гол мүрэнэй пароходствын худэлмэрилэгшэд долоон жэлэй хоёрдохи жэлэй навигацида пароходуудаа ябуулхаар заһабарилна.

Ниислэл хотын уһан замшад үнгэрэгшэ жэлэй навигациин үедэ ашаа шэрэхэ түсэбөө нилээд үлүүлээд, судпануудые заһабарилха түсэбөө уридшалан дүүргэжэ байна. Олохон теплоход, пароходууд шэнэлэн заһабарилагдана.

Түрүүшын 50 судна 1960 оной навигацида гарахаар бэлэн болонхой.

(ТАСС).

Москва. Политическэ музейн ракетнэ техникын, мүн замбуулин соогуур ниидэлгын зал соо шэнэ экспонат-һарын глобус бии болоо. Һарын харагдадаг талын нарин картын, мүн харагдадаггүй талын фото зурагай ёһоор энэ глобус бүтээгдэнхэй. **Зураг дээрэ:** зал соо оролгшод һарын глобусые хаража байна.

ТАСС-эй фотохронико.

КИНО

ЭЛИТЭ ЕХЭ УРАН ЗУРААША

Түрүү, демократическа үзэл бодолтой Россин уранзохёолшод, уранзураашад, композиторнууд 19-дэхи зуунай үедэ удха түгэлдэр зохёолнуудые олоор бэшэhэн байгаа. Тэдэнэрэй дунда элитэ hуури эзэлhэн ородой уран зуралгын гайхамшагта түлөөлэгшэ Василий Иванович Суриков хаанта Россин хатуу шэрүүн сагта арадайнгаа түүхые уудалан, гайхамшагта зурагуудые зураhан байна.

Элитэ ехэ уранзураашын ямар эрхэ байдалда ажаллажа, ажаhууhыень «Мосфильм» киностудиин хүдэлмэрилэгшэд үнэншэмэ зүбөөр, шадамараар харуулаа.

Э. Брагинскиин бэшэhэн сценаряар зохёогдоhон үнгэтэ фильмын харуулагдажа эхилхэдэ залуу Суриковые хүнүүд абаhаар танина. Дунда зэргын задарюун бэетэй, даруушаг дантай хүбүүн Петербургдахи уран зуралгын Академиин байшан соо түрүүшынхеэ орожо, багшанарай урда зогсоно. Тэрэ үеын буржуазна үзэл баримталдаг багшанар экзамен дээрэ залуу Суриковай зурагуудтай танилсахадаа, юрын арад зоной тулюур байра байдалые харуулhандань ехээр дураа гутана.

Уран зуралгын хуули ёhые мэдэхэгүй байhан дээрэhээ Академидэ орожо шадаашьегүй hаа, 3 жэлэй бэлэдхэлэй hургуулида В. И. Суриков оролдосотойгоор hуралсажа эхилнэ. Ерээдүйн бэлигтэй уранзурааша 3 жэл үзэхэ юумэеэ гурбахан hара соо шудалаад, уран зуралгын Академидэ орожо шадаhан байна.

Залуу уранзурааша зургаан жэл соо абьяастай бэрхээр hуража, Академи дүүргэhэнэйнгээ hүүлээр ямар темээр зурагуудые зураха удаан бодолгото болоhон юм. Юуб гэхэдэ, Академидэ заалгаhан hургаалнуудынь В. И. Суриковта оройдоошье hонигүй байгаа. Хайшаншье гээ hаа, хүнэй сэдьхэл хүдэлгэмэ зурагуудые зураха байна гэжэ уранзурааша шиидээд, тиимэ зохёолнуудые байгуулхаяа Москва байраар ошоно.

Москвада ажаhууhан түрүүшынгээ жэлнүүдтэ «Утро стрелецкой казни» гэhэн гайхамшагта зурагаа зуража эхилhэн байгаа. Эртэ урдын байдалые үнэншэмэ зүбөөр зураглан харуулхын тула түүхэ hайнаар шудалхынгаа хажуугаар гол геройнуудтаа адлирхуу хүнүүдые хаа хаанагүй: олоной дэлгүүр, сүмэ, үйлсэнүүдтэ бэдэрдэг, үбгэд, хүгшэдтэй хөөрэлдэдэг байба. Энэ үеыень «Мосфильм» киностудиинхид уран хурсаар, үнэншэмөөр харуулжа шадаа.

Хэжэ байhан ажалдаа уран зураашын ямар шуналтайгаар хандадаг байhыень кино соохи нэгэ үйлэ эли тодоор гэршэлэн харуулна. Иван Васильевич зурагайнгаа гол геройдо адлирхуу дүрсэтэй хүниие арайшье гэжэ олоод, ажалаа үргэлжэлүүлжэ байтараа харанхалжа унашаха юм. Уранзурааша «Утро стрелецкой казни» гэhэн зураг соогоо 1-дэхи Петрын тон хэрзэгы шэрүүн аяг ааша гаргаhыень, 1698 ондо буhалгаа үүсхэhэн Хаанта Россин сэрэгшэдые (стрелецнүүдые) хайра гамгүйгөөр үлгэжэ алаhыень сэдьхэл хүдэлгэмөөр харуулhан байгаа.

Нэгэтэ үдэр Василий Блаженный гэжэ сүмын дэргэдэхи талмайда И. В. Суриковай зураг зуража байтарынь Петербургда хараhан басаганиинь дайралдашана. Лиля Шарэ гэжэ басагантай Суриковай хайшан гэжэ танилсажа, гэрлэhэниинь, харахан нюдэтэй, илдам налгай зантай энэ басаганда залуу уранзураашын хэды ехээр дурлаhыень киноартистнууд Евгений Лазарев (Суриков), Лариса Кадочникова (Лиля) гэгшэд нюдэндэ дулааханаар, сэдьхэл хүдэлгэмөөр харуулаа.

Василий Иванович гэр бүлэ болоодшье байхадаа эсэхэ сусахые мэдэнгүй хүдэлжэ ороно. Бэлигтэй уранзурааша князьнуудай портредүүдые зуража, ехэ мүнгэ олохые оролдодоггүй, харин hанаандаал таатай зурагуудые зурадаг байгаа.

«Уран зурагуудай нүүдэл выставкын бүлгэм» 1870 ондо эмхидхэгдэжэ, залуу уранзураашын ажал-ябуулгада ехэ туhа хүргэhэн байна. Василий Иванович уданшьегүй тэрэ бүлгэмэй гэшүүн болоhон юм.

Сууда гараhан «Утро стрелецкой казни» гэжэ зурагаа дүүргэжэ, нүүдэл выставкэдэ худалдаагаар үгэhэнэйнгөө hүүлээр хэдэ хэдэн шэнэ зурагуудые зуража эхилhэниинь фильм соо hонирхолтойгоор харуулагдана. Уранзурааша ехэ ехэ зурагуудые зураха үедөө зарим асуудалнуудые шиидхэжэ ядаад, үнэн сэхэ нүхэртөө—Лилидээ хандадаг байба. «Меньшиков в Березове», «Боярыня Морозова» гэжэ зурагуудые зурахадаа уран зураашын хэды ехээр ажалладаг, гол геройнуудтаа адлирхуу хүнүүдые бэдэрхын тула али зэргын хүсэ гаргадаг байhыень кино харагшад ойлгожо абана.

Үнэн сэхэ нүхэр, инаг хайрата Лиля hамганайнгаа гэнтэ наhа бараhандань уранзурааша ехээр гашуудажа, жэл шахуу саг соо шэрэй зүйл гартаа баринагүй.

Нэгэтэ үбэл арад зоной найр зугаае ехээр hонирхон хараhанайнгаа hүүлээр уранзураашын дахинаа шэнэ зураг зуража эхилhэниинь фильмын дүүрэхын урдахана зураглагдана. Ородой бэлигтэй уранзурааша тэрэ гэhэнhээ хойшо хэдэ хэдэн гайхамшагта зурагуудые зураhан юм.

Анатолий Рыбаковой табиhан «В. И. Суриков» гэжэ уран hайханай үнгэтэ фильм уранзураашын ажал-ябуулга, hанал бодолыень арад зондо ойлгосотойгоор удхалан харуулжа шадаа. Артистнууд Евгений Лазарев (Суриков), Лариса Кадочникова (Лиля) гэгшэд хүнэй сэдьхэл хүдэлгэмөөр наадаhан байна.

Эдэ үдэрнүүдтэ республикын кинотеатрнуудта табигдажа байhан «В. И. Суриков» гэжэ киное хото, хүдөөгэй ажалшад hонирхон харана.

И. Бальдиров.

ХИЛЫН СААНАhАА

Болгариин Коммунистическэ партиин ЦК-гэй пленум

СОФИ, декабриин 12. (ТАСС). БКП-гэй ЦК-гэй Пленумэй декабриин 8—9-дэ Софида болоhон тухай Болгариин Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй мэдээсэлые Болгариин телеграфна агентство дамжуулаа. Ороной 1960 оной.. түсэбэй проектын, гүрэнэй бюджедэй проектын гол даабаринуудые пленум зүбшэн хэлсээд баталаа. Тэрэшэлэн эдэ проектнүүдые Министрнүүдэй Советэй зүбшэн хэлсэhэнэй hүүлээр Болгариин Арадай Суглаанай үзэмжэдэ болон баталалгада табиха гэжэ пленум тогтоогоо.

Уласхоорондын байдал тухай, ороноо экономическа талаарнь түргэнөөр хүгжөөхэ программын дүүргэлтын дүнгүүд тухай БКП-гэй ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь Тодор Живковой элидхэлые БКП-гэй ЦК-гэй пленум шагнаад, уласхоорондын байдал тухай, Болгариин Арадай Республикын гадаадын политическэ ажал-ябуулга тухай, табан жэлэй түсэбые богони болзор соо дүүргэхын түлөө дэлгэрhэн бүгэдэ арадай хүдэлөөнэй, гүрэнэй болон ажахын хүтэлбэрилгын шэнэдхэгдэhэнэй гайхамшагта дүнгүүд тухай элидхэл соо хэгдэhэн сэгнэлгэнүүд болон тобшололнуудые, 1960 ондо партиин болон гүрэнэй засагай органуудай үмэнэ табигдажа байhан зорилгонуудые нэгэн hаналтайгаар hайшаагаа.

Коммунистнууд болон ороной ажалшадта партиин Центральна Комитедэй хандаhан хандалгые пленум баталhан байна.

С. Тодоровые БКП-гэй ЦК-гэй политбюрогой гэшүүндэ кандидаар hунгаад, БКП-гэй ЦК-гэй секретариин уялгаhаа тэрэниие пленум сүлөөлhэн байна. БКП-гэй ЦК-гэй секретарьнуудаар Борис Велчев, Тано Цолов hунгагдаа.

Зарим министерствонүүдэй, Министрнүүдэй Советэй дэргэдэхи комитедүүдэй байгууламжада оруулагдаhан хэдэн хубилалтануудые, тэрэшэлэн Болгариин Арадай Республикын правительствын, тэрэнэй органуудай составта болоhон хэдэн хубилалтануудые Болгариин Арадай Суглаанай үзэмжэдэ табиха гэжэ пленум тогтоогоо.

Кенидэ Англи сэрэгэй бэлэдхэл хэнэ

КАИР, декабриин 12. (ТАСС). Кенидэ Англиин сэрэгэй шэнэ базын баригдажа байhан тухай «Аль-Акрам» газетэ мэдээсэнэ. Эндэ Англиин колониальна сэрэгүүд байрлаха юм. Мүнөө үедэ Англиин сэрэгүүд Кениин ниислэл—Нойроби шадар байрлана, тэрэшэлэн Истлидэхи аэродромые эзэлнэ гэжэ газетэ бэшэнэ.

Бэеэ даанхай байдалайнгаа түлөө Африкын арадуудай хэжэ байhан тэмсэлые дарахын тула Кенидэ Англиин сэрэгэй шэнэ база байгуулагдахань гэжэ газетэ заана.

Венгриин Арадай Республика. Печ городто баригдаhан шэнэ гэрнүүд.

ТАСС-эй фотохронико.

Замбуулинай дайдые амгалан ёhоор ашаглахадаа уласхоорондын харилсаа холбоо байгуулха

ООН-эй Политическэ комитедтэ

НЬЮ-ЙОРК, декабриин 11. (ТАСС). «Замбуулинай дайдые амгалан ёhоор ашаглахадаа уласхоорондын харилсаа холбоо байгуулха тухай» 12 ороной —СССР-эй, Чехословакиин, Польшын, Румыниин, США-гэй, Англиин, Франциин, Индиин, ОАР-эй, Японой, Бразилиин, Швециин хамтаржа дурадхаhан резолюциин проект ООН-эй Политическэ комитедэй үзэмжэдэ табигдаhан юм. Хамтын резолюциин проект мүнөө эндэ толилогдоhон байна.

Резолюциин проект соо иигэжэ заагдана. Замбуулинай дайдые амгалан ёhоор ашаглалгые хүгжөөлгэдэ бүхы хүн түрэлтэн анхардаг гэжэ Генеральна Ассамблей мэдэрээд, замбуулинай дайдые шэнжэлэн ашаглаха гээшэ имагтал бүхы хүн түрэлтэнэй аша туhада, экономическа гү, али научна хүгжэлтын хэмжээhээ дулдыдуулангүйгөөр бүхы оронуудай аша туhада зорюулагдаха ёhотой гэжэ тоолоно.

Замбуулинай дайдые амгалан ёhоор ашаглаха комитедые 24 оронhоо, тэрэ тоодо Советскэ Союз, Албани, Болгари, Венгри, Польша, Румыни, Чехословаки, США, Англи, Франци, Итали, Инди, Арабуудай Нэгэдэмэл Республика, Япон болон бусад оронуудhаа бүридүүлэн байгуулхые Генеральна Ассамблей дурадхана.

Замбуулинай дайдые амгалан ёhоор ашаглалгын талаар дүй дүршэлөө халан абалсахын тулада эрдэмтэдэй уласхоорондын конференциие Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин хүтэлбэреэр 1960 гү, али 1961 ондо зарлаха гэжэ резолюци дотор хараалагданхай.

НЬЮ-ЙОРК, декабриин 12 (ТАСС). 12 ороной хамтаржа дурадхаhан резолюциин проектые Политическэ комитет үсэгэлдэр зүбшэн хэлсэжэ ороо. Резолюциин тус проектые СССР-эй болон США-гэй делегацинууд хамтадаа зохёоhон юм. Тиихэдэ бусад оронуудынь энэ проектын авторнууд бололсохые хүсэhэн байха юм. Замбуулинай дайдые амгалан ёhоор ашаглаха талаар эрдэмтэдэй уласхоорондын конференцидэ ООН-эй, ООН-эй тусхай органуудай гэшүүд хабаадаха ёhотой гэhэн заhабари оруулхые резолюцида Бельги дурадхаа.

Замбуулин юртэмсые шэнжэлэлгээр туйлагдаhан амжалтануудые, тусхайлбал, Советскэ Союзай амжалтануудые тэмдэглэхэ зуураа, буу зэбсэг хуряаха тухай хэлсээнэй баталагдахые хүлеэнгүйгөөр, замбуулинай дайдые сэрэгэй зорилгоор хэрэглэхые хориhон хэлсээ баталхаар США бэлэн байна гэжэ США-гэй делегат Лодж мэдүүлээ. Уласхоорондын научна конференци зарлаха тухай СССР-эй оруулhан дурадхал өөhэдынгөө эрдэм мэдэсые дамжуулан үгэхөөр Советскэ Союзай бэлэн байhые харуулна гэжэ тэрэ хэлээ. Бельгиин дурадхаhан заhабариие США-гэй делегат дэмжээ.

Замбуулин юртэмсые мэдэжэ абаха, амгалан ёhоор ашаглаха талаар Советскэ Союзай туйлалтанууд тухай СССР-эй делегациие толгойлогшо В. В. Кузнецов хөөрөө.

Бельгиин дурадхаhан заhабари тухай тогтоходоо, советскэ делегаци энээниие зүбшөөжэ шадахагүй, замбуулин юртэмсые шэнжэлхэ асуудалаар уласхоорондын конференцидэ бүхы гүрэнүүд хабаадажа шадаха ёhотой. Бельгиин дурадхаhан заhабари зарим гүрэнүүдые газаашалха гэhэн шэнжэтэй гэжэ В. В. Кузнецов онсолон тэмдэглээ.

Үдэрэй болон үдэшын заседанинууд дээрэ 21 ороной делегаци үгэ хэлэhэн байна. Тэдэнэр резолюциин хамтын проектые бултадаа нэгэн hаналтайгаар hайшаагаад, СССР США хоёрой энэ шухала асуудалаар үгэеэ ойлголсохын тулада ехэ оролдолго гаргаhандань үндэр сэгнэлтэ үгэhэн байна.

Бельгиин дурадхаhан заhабариие хэдэ хэдэн делегадууд буруушаажа үгэ хэлээ.

Японой хүдэлмэришэн анги улам эмхитэй болоно

ТОКИО, декабриин 12. (ТАСС). Капиталай добтолгодо эсэргүүсэн, өөhэдынгөө эрхые хамгаалжа байhан Японой хүдэлмэришэн анги улам эмхитэй боложо байна. Японой ажалай министерствын толилhон мэдээнэй ёhоор, нёдондо жэлэй июньhээ мүнөө жэлэй июнь хүрэтэр ороной профсоюзуудай гэшүүдэй тоо 200 мянган хүнээр олон болоо. Профсоюзуудай генеральна соведэй—Японой хүдэлмэришэдэй эгээн лэ дайшалхы организациин гэшүүд илангаяа түргэнөөр (120 мянган хүн) олон болоhон байна. Энэ совет мүнөө 3.670 мянган гэшүүдтэй.

Хамта дээрээ 7.080 мянган гэшүүнтэй 39.303 профсоюзна организаци орон дотор тоологдоно. Профсоюзуудай гэшүүдэй гол хубинь промышленна хүдэлмэришэд юм. Гэбэл 2.300 мянган промышленна хүдэлмэришэд, 1.400 мянган транспортын болон хэлхеэ холбооной хүдэлмэришэд профсоюзуудай гэшүүд байха юм.

Забастовко хэгшэдтэ эсэргүүгээр сэрэг хэрэглэгдэнэ

НЬЮ-ЙОРК, декабриин 12. (ТАСС). Юнайтед Пресс Интернейшнл агентство иигэжэ дамжуулна. Альберт-Ли городто (Миннесота штат) сэрэгэй байдал соносхогдоод, национальна гвардиин солдадууд тиишэ эльгээгдээ. «Вильсон» гэжэ компаниин мяха-консервын заводой хүдэлмэришэдэй забастовко хэhэнhээ уламжалан Миннесота штадай губернатор Фримэн гэгшын захиралтаар иимэ хэмжээнүүд абтаа.

ТОБШО МЭДЭЭСЭЛНҮҮД

✦ Эфиопиин болон Чехословакиин правительственна делегацинуудай хоорондо хэлсээн амжалтатайгаар боложо, хоёр ороной хоорондо хани барисаа, харилсаа холбоо тогтоохо. тухай договорто, тэрэшэлэн экономическа болон соёл культурын хэлсээндэ Аддис-Абебада гар табигдаа.

✦ Монтевидеоhоо абтаhан мэдээсэлнүүдэй ёhоор, «Совет гүрэн, тэрэнэй хүгжэлтэ» гэhэн темээр Уругвайн мэдээжэ адвокат Гильеро Гарсим Мохано гэгшын лекци «Насьональ» гэжэ радиостанциин байшан соо болоhон байна. Энэ лекциие соёл культурын холбоо байгуулха талаар Монтевидеодохи уругвайско-советскэ институт эмхидхэhэн байгаа.

✦ Советскэ «Илья Муромец» гэжэ фильм Ази, Африкын оронуудай кинофестивалиин Ташкентдэ болоhон . тухай документальна фильм Пакистанай ниислэлэй театрнуудай нэгэн соо харуулагдаа. Эдэ фильмнүүдые хүн зон ехээр hонирхон хараhан байна.

Буу зэбсэг хуряагаа hаа, арад зондо ашатай туhатай байха

Буу зэбсэг бүхы дээрэнь, хүсэдөөр хуряаха тухай хараа түсэбые Советскэ правительствын зүгhөө СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин Генеральна Ассамблейн 14-дэхи сессидэ дурадхан оруулаа. Тэрэниие бүхы оронууд дары дэмжээ, үргэн нийтэ арад зон ехээр hайшаагаа. Советскэ дурадхалнуудта ООН мүн лэ ехэ анхарал хандуулна. Тиихэдээ, тус дурадхал Генеральна Ассамблейн зүбшэхэ зүйлэйнь хойшолуулашагүй шухала асуудал болон хэлсэгдэнэ.

Советскэ дурадхалнууд бата бэхи эб найрамдал хангаха, буу зэбсэг бүтээлгын хүндэ хүшэр дарамтаhаа хүн түрэлтэниие хүнгэлхэ талаар эгээн лэ hайн арга зам заажа үгэhэн байна. Эдэ дурадхалнууд бэелүүлэгдэбэл, хохидолто дайнай аюулhаа дэлхэйн арад хэтэдээ зайсуулагдахаhаа гадна, экономическа хүгжэлтын талаар тон hайн, шэнэ арга нүхэсэлнүүдые бүхы оронуудта олгожо үгэхэ hэн.

Буу зэбсэг олоор үйлэдбэрилхын тулада мүнөө гаргашалагдадаг угаа ехэ мүнгэ зөөриие барандань амгалан уг зорилгодо: бүхы оронуудай үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые хүгжөөхэ, олон түмэн улад зоной байдал hайжаруулха, болбосоролыень дээшэлүүлхэ, хүгжэлтэ багатай оронуудай экономическа талаараа хэтэ заяанай гээгдэлые усадхаха хэрэгтэ зорюулжа болохо байгаа. Иимэ юумэ хэжэ болохо байhан ушар хаа хаанагүй арад зониие баясуулан, зоригжуулна. Индиин «Джугантар» газетэ «Түүхэтэ дурадхал» гэhэн түрүү бэшэг соогоо иигэжэ бэшэнэ:

«Буу зэбсэг үйлэдбэрилгые болюулха гэжэ Хрущев дурадхана. Энэ дурадхалай мэнэ гэhээр бэелүүлэгдээ hаань, бидэнэр бүхы дэлхэй дээрэхи экономическа хүгжэлтын шэнэ үе саг тээшэ зориhон замаар дабшан ябажа шадахабди... Тиихэдэ бүхы хүн түрэлтэн угаа ехэ дайн сэрэгэй hандаралhаа зайсуулагдахаhаа гадна, үгытэй ядуу байдалhаа, гасалан зоболонhоо абарагдаха байгаал».

Буу зэбсэг бүхы дээрэнь, хүсэдөөр хуряаха түсэбые бэелүүлхэдэ, бүхы оронууд үнэндөө тоолошогүй ехэ экономическа ашаг туhада хүртэхэ hэн. Мүн буу зэбсэг үйлэдбэрилдэг, тэрээнтэй холбоотой ажал хэдэг зуу гаран миллион хүнүүд—сэрэгэй алба хэгшэд, хүдэлмэришэд, наука, техникын хүдэлмэришэд зохёон байгуулхы, амгалан ажал эрхилхэ, тэрэшэлэн буу зэбсэг үйлэдбэрилхэдэ мүнөө гаргашалагдажа байhан угаа ехэ мүнгэ зөөриие амгалан ёhоор хэрэглэхэ аргатай болохо байгаа.

Мүнөөнэй буу зэбсэгүүд, илангаяа ядерна, ракетнэ зэбсэгүүдтэ аргагүй ехэ зөөри гаргашалагдана.

hүүлэй үедэ США-да ухаалан зохёогдоhон атомай хүсөөр уhан доогуур ябадаг онгосо 50 миллион доллар сэнтэй, зарим тусгаар түхэлэй иимэ онгосонууд энээнhээ гурба дахин үнэтэй болоно гэжэ президент Эйзенхауэр 1959 оной январьда США-гэй конгрессто «Ороной байдал тухай» бэшэг эльгээхэдээ мэдээсэhэн юм. Америкын правительствын захилаар бүтээгдэдэг истребитель-самолёдуудай -сэн дэлхэйн хоёрдохи дайнай үеынхиhөө мүнөө 50 дахин дээгүүр юм. Сэрэгэй зорилгоор бүтээгдэдэг Америкын «Атлас» гэжэ залан шэглүүлэгдэдэг ракетэ 35 миллион долларто юм. Иимэ 30 ракетэ миллиард долларhоо дээшэ сэнтэй. Хэрбээ нэгэ миллиард долларые амгалан зорилгоор гаргашалха болоо hаа, гүйсэд хэрэгсэл, түхеэрэлгэнүүдтэй 200 больница гү, али хүсэ ехэтэй 100 электростанци, үгышье hаа, хэдэн арбаад томо заводуудые барижа болохо байгаа.

Мүнөө үедэ Америкын Холбоото Штадууд жэлдээ 50 гаран миллиард доллар сэрэгэй зорилгодо гаргашална. Энэнь дэлхэйн бусад бүхы оронуудай жэл бүриин сэрэгэй гаргашануудай хахадhаа ехэ юм. Эдэ оронууд хамтадаа 100 миллиард доллар жэл бүри гаргашална. Гэхэ зуура, 100 миллиард доллароор 10 миллион гэр, 50 мянган hургуули, 10 мянган больница барижа болохол.

Дайн байлдаанууд, мүн дайнда бэлэдхэлдэ hүүлэй 45 жэл соо гэхэ гү, али нэгэ үеын хүнүүдэй наhан соо бүхы гүрэнүүд 2,5 үлүүтэй триллион доллар гаргашалаа. НАТО-да оролсодог гүрэнүүд имагтал hүүлэй 10 жэлдэ 500 гаран миллиард, тэрэ тоодо США 375 шахуу миллиард доллар гаргашалаа hэн. Иимэ ехэ мүнгэ зөөриие амгалан ажалда хэрэглээ hаа, эдэ оронуудай экономикые, ажалшадай байдал, соёл болбосоролые нилээд дээшэлүүлхэ байhаниинь элитэ.

Буу зэбсэг бүхы дээрэнь, хүсэдөөр хуряаха тухай советскэ дурадхалнууд капиталистическэ оронуудта туhатай байхагүй, эдэ дурадхалнуудые бэелүүлхэдэ имагтал Советскэ Союзда, мүн бусад социалистическэ оронуудта ашагтай юм, тиихэдэ капиталистическэ оронууд, түбхын түрүүндэ США хохидохо юм гэhэн хэбэртэйгээр буу зэбсэг хуряаха ябадалда эсэргүүсэгшэд—буу зэбсэг үйлэдбэрилгэhөө олзо ехээр абадаг монополистнууд, тэдэнэй номнолшод үгэ хүүр тараана.

Иимэ баталамжануудай тон буруу байhые америкынхид өөhэдөө элишэлжэ үгэнэ. Жэшээнь, буу зэбсэгые бүхы дээрэнь, хүсэдөөр хуряаха тухай Н. С. Хрущевой оруулhан дурадхалнуудые хараада абан, амгалан сагай ажаүйлэдбэриин түсэбүүдые энэ гэhээр США-гэй правительствын бэлэдхэжэ эхилхыень американска 17 профсоюзуудай орган «Лейбор» газетэ уряална.

Гэр байра олоор барилга эгээн түрүүшээр абтаха хэмжээнүүдэй тоодо орохо ёhотой гэжэ газетэ тоолоно. Иимэ программые бэелүүлбэл, Америкын томо городуудай заха булангуудаар hуугшад байра байдал hайнтай болохо, тиихын хажуугаар олон түмэн хүнүүд хүдэлмэритэй болохо байгаа гэжэ газетэ hанамжаяа бэшэнэ. Иимэ дурадхалые америкынхид олонхидоо дэмжэхэ байhаниинь элитэ.

Гэр байрануудые барилгаhаа гадна, бусад олон хэмжээнүүдые хараалжа, сэрэгэй гаргашануудhаа сүлөөрhэн мүнгэ зөөриие хэрэглэжэ болохо гэжэ «Лейбор» газетэ тоолоно.

Бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал сахиха, буу зэбсэг хуряаха асуудалнуудые шиидхэхэ арга боломжын бии болоhые Америкын портнуудай ашаа тээгшэдэй болон складуудай хүдэлмэришэдэй профсоюзай орган —«Диспетчер» журнал hайшаана. Зэбсэгжэлгэдэ, ядерна буу зэбсэг үйлэдбэрилгэдэ гаргашалагдадаг тэрэ ехэ мүнгэн зөөреэр олон hургуули, харгы, химдасэнтэй гэрнүүдые барихые, элүүрые хамгаалгада, үлэмжэ hайн социальна тэдхэмжэдэ гаргашалхые газетэ дурадхана. Тиигэбэл хүдэлмэришэд үхибүүдээ колледжэнүүдтэ hургаха аргатай болохо бэлэй.

Буу зэбсэг ехээр үйлэдбэрилгэ уласхоорондын худалдаа наймаанда угаа ехэ хохидол ушаруулна. Буу зэбсэгые хуряагаа hаа, эдэ бүхы hаад түбэг заатагүй зайсуулагдаха, бүхы оронуудта ашатай туhатайгаар, ямаршье илгаа гаргангүйгөөр, тэгшэ эрхэтэйгээр уласхоорондын худалдаа наймаа хүгжөөхэ үргэн зам нээгдэхэ hэн.

Буу зэбсэг хуряаhанай эсэстэ арьбалагдаhан мүнгэ зөөриин зарим хубиие экономическа талаараа хүгжэлтэ багатай оронуудта туhаламжа болгохо гэжэ буу зэбсэг бүхы дээрэнь, хүсэдөөр хуряаха тухай советскэ дурадхалнууд хараална.

Залан шэглүүлэгдэдэг «Атлас» гэжэ 30 ракетэ үйлэдбэрилхэдөө США-гэй гаргашалдаг тэрэ миллиард долларые, жэшээнь, Египедтэ туhаламжа болгон үгөө hаа, Нил мүрэн дээрэ баригдажа байгаа Асуанска хаалтын гаргашануудые сүм харюулха байгаал. Энэ хаалта хадаа хэдэн миллиард киловатт-час электрын элшэ хүсэ үгэхэ, 800 мянган шахуу гектар шэнэ газар уhалха, ОАР-эй Египедэй районой газар тарялангые 30 процентээр ехэдхэхэ арга олгохо бшуу.

Тиимэhээ буу зэбсэг бүхы дээрэнь, хүсэдөөр хуряаха тухай советскэ дурадхалнуудые бэелүүлээд, агууехэ гүрэнүүдэй сэрэгэй гаргашануудые болюулhанай эсэстэ сүлөөрhэн мүнгэ зөөриин бишыханшье хубиие хүгжэлтэ багатай оронуудта туhаламжа болгон үгэбэл, Ази, Африкын, Латиин Америкын экономическа хүгжэлтэдэ үнэхөөрөөл шэнэ үе нээжэ үгэхэ байгаа гээд Н. С. Хрущев заагаа hэн.

Буу зэбсэг хуряагаа hаа, бүхы оронуудай наука, техникынь хүгжэлтэдэ ехэ дабшалта болохо, хүн зониие олоор хюдаха зэбсэгүүдые зохёолго, нарижуулгада гаргашалагдадаг тэрэ ехэ мүнгэн сүлөөрхэ, олон эрдэмтэд, ухаалан зохёогшод, уралан нарижуулагшад арадайнгаа амгалан ажахые хүгжөөхэдэ хэрэгтэй зүйлнүүдые ухаалан зохёохо бэлэй. Тиихэдэ атомай болон ядерна элшэ хүсэн имагтал амгалан байгуулалтада, бүхы хүн түрэлтэнэй аша туhада алба хэхэ, ракетэнүүд имагтал агаарай транспортда, замбуулин юртэмсые шэнжэлэн мэдэжэ абаха ябадалда хэрэглэгдэхэ hэн. Энээнhээ гадна элдэб оронуудай эрдэмтэдэй, мэргэжэлтэдэй хүсые эрдэм ухаанай тон шухала асуудалнуудые шиидхэхын тула нэгэдүүлхэ талаар ашатай hайн эрхэ байдал бии болохол.

Советскэ Союз хадаа буу зэбсэг бүхы дээрэнь, хүсэдөөр хуряахын түлөө арадуудай хүсэн түгэс хүдэлөөнэй эхи табяа. Зам дээрэнь бэрхэшээлнүүдэй олоншье hаа, энэ хүдэлөөе хэншье зогсоожо шадахагүй.

В. КОЛТЫПИН.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—46-32, зам. редактора—32-74, отв. секретаря—27-37, отделов: партийной жизни—34-05, сельского хозяйства и советского строительства—47-59, промышленности и транспорта, пропаганды, информации—35-14, культуры—24-74, писем и рабселькоров—40-49, отдел переводов, корректорская—35 95, бухгалтерия—37-32. Для междугородных переговоров—16.

Н01220. г. Улан-Удэ, Типография Министерства культуры Бурятской АССР. Зак. № 5131.